

Fastlegers inntekter og kostnader 2020

En fremstilling av datakilder og tallgrunnlag

TALL

SOM FORTELLER

NOTATER / DOCUMENTS

2022/14

Gunnar Claus og Ingrid Hatlebakk Hove

I serien Notater publiseres dokumentasjon, metodebeskrivelser, modellbeskrivelser og standarder.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 8. april 2022

ISBN 978-82-587-1505-1 (elektronisk)

ISSN 2535-7271 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

I dette notatet presenteres fastlegers inntekts- og kostnadsforhold i 2020. Arbeidet er gjennomført på oppdrag for Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og finansiert av HOD, KS og Legeforeningen.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har flere ganger tidligere laget tilsvarende notater for HOD. Siste gang våren 2020 basert på tall for 2018. Arbeidet som presenteres dette notatet er bygget opp på samme måte som forrige notat. Det vil si at notatet inneholder tabeller som har blitt publisert i tidligere notat, oppdatert med nyeste tilgjengelige årgang, 2020. I tillegg presenteres nye tabeller knyttet til fastleger som er eneeiere i aksjeselskaper og tabeller fordelt etter spesialisering.

HOD gjennomfører hvert år inntektsforhandlinger med privatpraktiserende behandlere som har inngått avtale med kommuner og regionale helseforetak. Formålet med dette notatet er å fremskaffe et grunnlagsmateriale som kan være til hjelp i forhandlingene om fastlegenes økonomiske vilkår våren 2022. Viktige parter i forhandlingene er HOD, KS og Legeforeningen.

Statistisk sentralbyrå, 31. mars 2022

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Det var 4 930 fastleger per 31. desember 2020. Det omfatter alle fastlegene uavhengig av om driften ble organisert som enkeltpersonsforetak, aksjeselskap eller om legen er fastlønnet og ansatt i kommunen. Fastleger som startet driften i løpet av året er også med. Gjennomsnittlig bruttoinntekt for disse fastlegene var 1 710 000 kroner i 2020. Bruttoinntekten omfatter alle typer skattemessige inntekter oppgitt i skattemeldingen, også inntekter som ikke har noe med fastlegeaktiviteten å gjøre, blant annet gevinst ved salg av eiendom, inntekt fra andre jobber, renteinntekter, aksjeutbytte og mye annet.

Bruttoinntekten varierer mellom ulike grupper av fastleger.

- Kvinnelige fastleger hadde en gjennomsnittlig bruttoinntekt på 1 500 000 kroner, mennene lå nesten 380 000 kroner over.
- Fastleger yngre enn 30 år hadde en gjennomsnittlig bruttoinntekt litt under 1 250 000 kroner, fastleger 67 år og eldre lå godt over 2 000 000 kroner.
- Fastleger med færre enn 750 pasienter på lista hadde en gjennomsnittlig bruttoinntekt på 1 400 000 kroner, de med 1 500 eller flere pasienter lå ca. 870 000 kroner over.

Dette notatet gir en oversikt over fastlegers inntekter og kostnader. Hovedformålet er å gi et tallgrunnlag som kan være til hjelp i forhandlingene om fastlegers økonomiske vilkår mellom Helse- og omsorgsdepartementet, KS og Legeforeningen.

Kapittel 1 og 2 omhandler bakgrunn for notatet og beskriver de ulike datakildene som er brukt.

I kapittel 3 forsøker vi å finne frem til en populasjon med «representative» fastleger. Her settes det krav om at fastlegen har levert ENK-næringsoppgave og det utelates fastleger som er aktive deler av året, er under avvikling og er fastlønnet. Disse justeringene reduserer populasjonen fra 4 930 til 3 339 fastleger. Til slutt settes det minstekrav til driftsinntekt (600 000) og sum refusjoner fra HELFO (250 000). Dette reduserer populasjonen ytterligere og vi endrer opp 3 066 fastleger. Alle disse tre populasjonene brukes i ulikt omfang videre i notatet.

I kapittel 4 ser vi på spredningen i fastlegenes inntekter og kostnader etter at vi har avgrenset populasjonen. Her vises antall fastleger med beløp på ulike poster og median, kvartiler og desiler for ulike variabler. For eksempel var gjennomsnittlig bruttoinntekt for populasjonen som omfatter 3 066 fastlegene 1 898 000 kroner, mens median bruttoinntekt var om lag 150 000 kroner lavere.

I kapittel 5 viser vi utviklingen fra 2016 til 2020 for ulike variabler. Gjennomsnittlig bruttoinntekt økte med 11 prosent siste år, og med 21 prosent i siste fireårsperiode for populasjonen som omfatter alle fastleger per 31.12. de respektive år.

I kapittel 6 ser vi nærmere på fastlegenes lønnsinntekter. De fleste fastlegene er selvstendig næringsdrivende organisert som enkeltpersonsforetak, men noen fastleger er ansatte som fastlege i avtalekommunen, andre er ansatt i eget (fastlege-) aksjeselskap og mange fastleger har flere ulike jobber som de mottar lønn for. Blant de 4 930 fastlegene per 31.12.2020 var det 3 325 fastleger som hadde én eller flere lønnskategorier fordelt på 2 141 avtalte årsverk. En veldig stor andel av disse årsverkene var innen fastlegenæringen «86.211 Allmenn legetjeneste».

I kapittel 7 forsøker vi å finne ut mer om fastleger som var organiserte som aksjeselskaper.

I kapittel 8 fordeler vi fastlegene i to grupper avhengig om de har spesialisering i allmennmedisin eller ikke. Av totalpopulasjonen på 4 930 var det 63 prosent som har en slik spesialisering.

I siste del av notatet vurderer vi resultatene og presenterer muligheter for videre analyser.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Bakgrunn	6
1.1. Formål	6
1.2. Tidligere undersøkelser	6
2. Datakilder	7
2.1. Fastlegeregisteret	7
2.2. KUHR	7
2.3. Skattemeldingen	7
2.4. Næringsoppgaven	7
2.5. VoF/enhetsregisteret.....	7
2.6. Befolkningsstatistikk	8
2.7. Aksjonærregisteret	8
3. Avgrensning av fastlegepopulasjonen	9
3.1. Fastleger per 31.12.2020	9
3.2. Mulige avgrensninger.....	10
3.3. Populasjon med utvalgte avgrensninger	12
3.4. Populasjon med ytterligere avgrensninger	17
4. Litt om spredning	19
5. Utvikling over tid	20
5.1. Endringer i bruttoinntekten over tid	20
5.2. Endring av driftsinntekter og driftsutgifter over tid.....	20
6. Hvor kommer lønnen fra	23
6.1. Kobling av fastlegene mot sysselsettingsregisteret	23
7. Fastleger organisert som aksjeselskap	28
7.1. Fastleger som er eneeier i aksjeselskap	28
7.2. Fastleger som er ansatt i aksjeselskap	28
7.3. Fastleger som er ansatt i eget eneeid aksjeselskap	28
8. Fastleger og spesialisering	30
9. Vurdering av resultatene	31
9.1. Ulik kostnadsstruktur	31
9.2. Skjevheter	31
10. Videre arbeid	32
Referanser	33
Vedlegg A: Spesifisering av uoppgitt næring	34
Vedlegg B: Tabeller	35

1. Bakgrunn

1.1. Formål

Staten ved Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) gjennomfører hvert år inntektsforhandlinger for privatpraktiserende leger som har inngått avtale med kommuner. Partene i forhandlingene, HOD, KS og Den norske Legeforening har jevnlig fått utført inntekts- og kostnadsundersøkelser til bruk i forhandlingene.

Formålet med dette notatet er å lage et grunnlagsmateriale som kan være til hjelp i forhandlingene for fastleger våren 2022.

1.2. Tidligere undersøkelser

Statistisk sentralbyrå (SSB) har med jevne mellomrom opp gjennom årene gjennomført lignende inntekts- og kostnadsundersøkelser for fastleger på oppdrag for HOD.

I SSB-notatet «Fastlegers inntekter og kostnader i 2018» fra 2020, er tallmaterialet hentet fra KUHR, A-meldingen og fastlegenes næringsoppgave og skattemelding. Resultatene viser inntekter og kostnader for 2018 og litt om utviklingen i perioden 2016 til 2018. Notatet inneholder tabeller som viser fordeling blant annet etter listelengde, kommunestørrelse, legens kjønn og alder (Claus og Hove, 2020).

I SSB-notatet «Fastlegers inntekter og kostnader» fra 2019, er tallmaterialet hentet fra de samme kildene som notatet nevnt over, men viser i hovedsak statistikk for 2017, men tar med litt om utviklingen i perioden 2014 – 2017. I dette notatet er det også med et kapittel om fastleger med heleide aksjeselskap (Claus og Hove, 2019).

I 2016 etablerte SSB for første gang en fastlegeundersøkelse kun basert på tallmateriale fra register. Kildene var i hovedsak ligningsdata fra 2014. Populasjonen var fastleger og avtalespesialister som var organisert som enkeltpersonforetak eller som hadde heleid aksjeselskap (Hatlebakk mfl., 2016).

Tidligere gjennomførte SSB undersøkelsene ved hjelp av spørreskjema som det var frivillig å svare på. Siste gang undersøkelsen ble gjennomført ved spørreskjema var for inntektsåret 2003. Da svarte kun 30 prosent av legene, og undersøkelsen ble ikke publisert. Den siste undersøkelsen med denne metoden som ble publisert, gjaldt inntektsåret 1998.

Andre aktører har også gjennomført lignende undersøkelser for HOD. I 2018 leverte Legeregnskap AS, i samarbeid med SSB, et tallmateriale som ble brukt som underlag i forhandlingene (Legeregnskap AS, 2018). Tallmaterialet viser inntekter og kostnader for driftsårene 2012 og 2016, og er basert på 532 fastleger som er klienter hos Legeregnskap AS. Deloitte gjennomførte også tilsvarende undersøkelse for HOD for driftsårene 2009 og 2012. Disse undersøkelsene var basert på spørreundersøkelser samt opplysninger fra næringsoppgaven. For driftsåret 2012 besto utvalget av 521 fastleger og 161 avtalespesialister, det vil si 13 prosent av alle fastleger og 20 prosent av alle avtalespesialister.

2. Datakilder

2.1. Fastlegeregisteret

Fastlegeregisteret gir en oversikt over alle landets fastleger. I denne undersøkelsen er fastlegeregisteret brukt til å danne populasjonen av fastleger. Opplysninger som er hentet fra registeret er varighet på fastlegeavtalene, antall leger ved hvert kontor, listelengde, antall dager fastlegen har hatt vikar, om fastlegene er fastlønnede, har deleliste (to fastleger deler en liste) eller har to lister.

2.2. KUHR

KUHR-databasen (Kontroll og utbetaling av helserefusjoner) inneholder refusjonskrav fra behandlere. Behandlerne sender refusjonskrav til HELFO for behandlinger/konsultasjoner som helt eller delvis skal dekkes av staten. KUHR-registeret eies av Helsedirektoratet. Til denne undersøkelsen har SSB bestilt og mottatt følgende variabler fra KUHR-registeret:

- Helsepersonellregisternummer
- Antall refusjonskrav som er sendt av behandleren til KUHR.
- Antall unike pasienter som er behandlet i løpet av kalenderåret.
- Sum utbetalte refusjoner, det vil si summen av refusjoner som er utbetalt til behandleren (pasientens egenandel er ikke med).
- Sum egenandeler betalt av pasienter, eller mer presist - beregnet egenandel, basert på takstforskriften, som skal betales av pasienten.
- Sum egenandelsrefusjoner, det vil si sum refusjoner utbetalt som følge av at pasienten har fri egenandel. Beløpet inngår i «sum utbetalte refusjoner».
- Sum egenbetalinger, omfatter pasienters egenbetaling som ikke teller med til opptjening av frikort, f.eks. betaling for materiell. Beløpet inngår ikke i «sum utbetalte refusjoner».

2.3. Skattemeldingen

Skatteetaten mottar årlig skattemelding fra alle personer som har skatteplikt til Norge. Skattemeldingen gir oversikt over personers inntekter, fradrag, formue og gjeld. Fra skattemeldingen har vi hentet informasjon om fastlegenes ulike skattepliktige inntekter.

2.4. Næringsoppgaven

Næringsoppgaven leveres av næringsdrivende og aksjeselskap som tillegg til skattemeldingen. I næringsoppgaven skal blant annet poster fra virksomhetens resultatregnskap og balanse rapporteres. Hva som skal innberettes og hvordan postene skal beregnes bestemmes av skattereglene og vil derfor ha større eller mindre avvik i forhold til «virkelig» verdi/beløp.

I dette notatet bruker vi opplysninger fra næringsoppgaven til å presentere inntekts- og kostnadsopplysninger for fastlegens næringsvirksomhet.

2.5. VoF/enhetsregisteret

Virksomhets- og foretaksregisteret og enhetsregisteret inneholder mange opplysninger om virksomheter og foretak. I notatet blir opplysninger fra denne kilden brukt, i ulik grad, for å bestemme næring, sektor og organisasjonsform til fastlegens selskap og arbeidsgiver.

Mer om disse datakildene finnes på www.ssb.no/foretak og www.ssb.no/bedrifter .

Næring i VoF/Enhetsregisteret

Alle lønnstakere er sysselsatt i en virksomhet, og virksomheten driver sin aktivitet innen en næring. Virksomhetens næring finnes i Enhetsregisteret. Det er i hovedsak arbeidsgiveren som bestemmer hvilken næring som blir oppgitt til enhetsregisteret.

Fra SSBs hjemmeside (www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/6), der næringsstandarder omtales:

Standarden er i første rekke en statistisk standard. Grunnlaget for standarden er EUs standard NACE. Den danner grunnlag for koding av enheter etter viktigste aktivitet i Statistisk sentralbyrås bedrifts- og foretaksregister og for enheter i Enhetsregisteret. Den er en av de viktigste standardene i økonomisk statistikk og gjør det mulig å sammenlikne og analysere statistiske opplysninger både nasjonalt og internasjonalt og over tid.

Sektor i VoF/Enhetsregisteret

Fra SSBs hjemmeside (www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/39), der sektor omtales:

Institusjonell sektor er en statistisk standard som benyttes først og fremst av nasjonalregnskapet. Den deler den norske økonomien i sektorer på basis av gruppering av ensartede institusjonelle enheter. I Norge opererer vi med seks hovedsektorer; Offentlig forvaltning, finansielle foretak, ikke-finansielle foretak, husholdninger, ideelle organisasjoner og utlandet.

2.6. Befolkningsstatistikk

Befolkningsstatistikken brukes i hovedsak til å fordele variabler etter antall bosatte i kommunene. I forbindelse med kommunereformen 2020 ble mange kommuner slått sammen. I notatet fordeler vi ulike variabler etter om kommunen har flere eller færre enn 5 000 innbyggere. Endringen fra og med 1.1.2020 førte blant annet til at antall kommuner med 5 000 eller færre innbyggere ble redusert. Dette er noe som påvirker statistikken ved sammenligning av årganger før og etter endringen.

Noen få endringer av kommunestrukturen ble også foretatt i tidligere år.

Tabell 2.1. Antall bosatte i Norge fordelt etter antall bosatte i kommunen.

Måledato	Antall kommuner	Antall innbyggere	Antall kommuner med 5 000 eller færre innbyggere	Antall innbyggere i kommuner med 5 000 eller færre innbyggere
31.12.2019	422	5 367 580	219	506 464
31.12.2020	356	5 391 369	174	400 101

Kilde: SSBs befolkningsstatistikk.

2.7. Aksjonærregisteret

Skatteetaten samler årlig inn aksjonærregisteroppgave fra alle norske aksjeselskap. SSBs aksjonærregister er basert på disse oppgavene, og gir blant annet opplysninger om aksjonærene, deres eierandeler og mottatt utbytte.

I dette notatet bruker vi opplysninger fra aksjonærregisteret til å kartlegge eierskap i aksjeselskap blant fastlegene.

3. Avgrensning av fastlegepopulasjonen

Hvor mange fastleger vi har i Norge vil variere etter hva man mener med fastlege og hvorfor man spør. I følge KUHR-registeret er det litt over 8 000 personer som har søkt om refusjon som fastlege i 2020. Tar man utgangspunkt i fastlegeregisteret var det 4 951 fastlegelister som var aktive 31.12.2020. Disse listene var fordelt på 4 930 fastleger.

Dette notatet skal være til hjelp for de årlige forhandlingene mellom HOD, KS og Legeforeningen. Definisjon av fastlegepopulasjon vil derfor være tilpasset dette formålet.

Videre tilnærming vil være at vi tar utgangspunkt i alle fastleger, for så å utelukke fastleger som ikke er representative. Deretter kan vi vise inntekter og kostnader til de representative fastlegene fordelt etter ulike kriterier.

3.1. Fastleger per 31.12.2020

I dette kapitlet tar vi utgangspunkt i fastlegelister som ifølge fastlegeregisteret var aktive 31.12.2020. Noen fastleger er knyttet til mer enn en liste. I slike tilfeller velges listen med flest pasienter, og vi utelater dermed 21 fastlegelister for 2020. Vi får da en populasjon med 4 930 fastleger som tilsvarer det vi finner i SSBs tabeller over fastleger på <https://www.ssb.no/statbank/list/helsetjko>.

Tabell 3.1 Fastleger per 31.12.2020. Gjennomsnittsverdier for poster fra skattemeldingen fordelt etter listelengde, alder og kjønn.

	Antall fastleger	Bruttoinntekt	Næringsinntekt	Lønnsinntekt	Pensjoner	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	4 930	1 710 000	1 105 000	479 000	23 000	1 102 000
0 - 749 pasienter	890	1 411 000	456 000	897 000	19 000	550 000
750 - 999 pasienter	1 248	1 540 000	948 000	520 000	18 000	935 000
1 000 – 1 249 pasienter	1 436	1 725 000	1 250 000	329 000	25 000	1 185 000
1 250 – 1 499 pasienter	927	1 941 000	1 481 000	308 000	22 000	1 415 000
1 500 eller flere pasienter	429	2 278 000	1 612 000	360 000	44 000	1 782 000
Bosatte i kommunen						
Opptil 5 000 innbyggere	479	1 732 000	595 000	1 078 000	13 000	714 000
5 001 eller flere innbyggere	4 451	1 708 000	1 160 000	414 000	24 000	1 144 000
Alder						
29 år og yngre	90	1 243 000	564 000	664 000	0	628 000
30 - 55 år	3 514	1 657 000	1 073 000	511 000	1 000	1 043 000
55 - 66 år	1 083	1 846 000	1 227 000	412 000	32 000	1 300 000
67 - 69 år	193	2 008 000	1 263 000	248 000	257 000	1 248 000
70 år og eldre	50	2 154 000	1 136 000	189 000	518 000	1 298 000
Kjønn						
Menn	2 673	1 882 000	1 189 000	510 000	37 000	1 239 000
Kvinner	2 257	1 506 000	1 006 000	441 000	8 000	941 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Tabell 3.1 viser gjennomsnittlige skattepliktige inntekter i 2020 for alle som var fastlege per 31.12.2020. Tabellen viser hva fastlegene mottok av skattepliktige inntekter, også inntekter som ikke var knyttet til fastlegeaktiviteten. Bruttoinntekten er summen av alle fastlegens skattbare inntekter oppgitt i skattemeldingen. Det omfatter blant annet ulike typer inntekt som næringsinntekt, lønnsinntekt, pensjoner, utbytte og renteinntekter.

Næringsinntekt og lønnsinntekt kan omfatte inntekt utenfor fastlegevirksomheten. De fleste fastlegene driver enkeltpersonforetak og får næringsinntekt fra fastlegevirksomheten. Noen fastleger driver ikke enkeltpersonforetak, men lønnes av kommunen eller fra et aksjeselskap de selv

eier. Mange fastleger har en kombinasjon av næringsinntekt og lønnsinntekt. For eksempel hvis de driver enkeltpersonforetak, men også lønnes fra kommunen for oppfølging av sykehjem.

3.2. Mulige avgrensninger

For å kunne si noe om fastlegenes inntekter og kostnader, forsøker vi å avgrense populasjonen til en delpopulasjon av fastleger som jobber heltid og hvor inntekter og kostnader stort sett er knyttet til fastlegeaktiviteten. I de neste avsnittene skal vi se på ulike variabler som kan være til hjelp for å tilnærme oss en slik avgrensning.

Drift hele året

Leger som starter sin praksis i løpet av telleåret eller av andre årsaker ikke har drift hele året vil ikke ha inntekter og kostnader som avspeiler et årsverk. Disse tas derfor ut av populasjonen.

Helårsaktivitet måles som drift hele året på samme fastlegeliste. Det betyr at det også utelates noen fastleger som har drift hele året, men bytter fra en fastlegeliste til en annen. Dette kravet utelukker 382 fastleger i 2020. Tabell 3.2 viser hvordan fastleger som har drift henholdsvis deler av året og hele året fordeler seg etter ulike kjennemerker ved legen og kommunen avtalen er inngått med.

Tabell 3.2 Fastlege per 31.12.2020. Gjennomsnittsverdier for poster fra skattemeldingen fordelt etter om fastlegen har drift hele året eller ikke og antall innbyggere i praksiskommunen.

	Antall fastleger	Kvinneandel	Alder	Antall liste-pasienter	Brutto-inntekt	Nærings-inntekt	Lønns-inntekt	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	4 930	45,8	47	1 070	1 710 000	1 105 000	479 000	1 102 000
Aktiv deler av året	382	56,8	36	825	1 285 000	683 000	575 000	702 000
Aktiv hele året	4 548	44,9	48	1 091	1 746 000	1 141 000	470 000	1 136 000
Antall bosatte								
Opptil 5 000 innbyggere								
Aktiv deler av året	51	49,0	37	616	1 347 000	385 000	942 000	511 000
Aktiv hele året	428	46,5	47	713	1 778 000	620 000	1 094 000	738 000
5 001 - 65 000 innbyggere								
Aktiv deler av året	210	57,6	35	824	1 253 000	626 000	600 000	672 000
Aktiv hele året	2 433	44,0	47	1 036	1 706 000	1 089 000	493 000	1 131 000
Mer enn 65 000 innbyggere								
Aktiv deler av året	121	58,7	37	915	1 313 000	907 000	376 000	833 000
Aktiv hele året	1 687	45,7	50	1 264	1 795 000	1 348 000	280 000	1 244 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Fastlønnen

Noen kommuner tilbyr fastlønn til noen eller alle sine fastleger. 31. desember 2020 var det 721 fastlegelister som hadde status som tilsier at legen er fastlønnen. Siden disse legene ikke er direkte omfattet av bestemmelsene i fastlegeavtalen, men har individuelle avtaler med de respektive kommunene, har vi valgt å holde disse legene utenfor populasjonen.

Tabell 3.3 viser hvordan fastleger som var fastlønnen og ikke fastlønnen fordeler seg etter ulike kjennemerker ved legen og avtalekommunen.

Tabell 3.3 Fastlege per 31.12.2020. Gjennomsnittsverdier for poster fra skattemeldingen fordelt etter fastlønnnet/ ikke fastlønnnet og antall innbyggere i kommunen.

	Antall fastleger	Kvinneandel	Alder	Antall liste-pasienter	Brutto-inntekt	Nærings-inntekt	Lønns-inntekt	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	4 930	45,8	47	1 070	1 710 000	1 105 000	479 000	1 102 000
Fastlønnnet	721	56,4	42	674	1 425 000	179 000	1 207 000	538 000
Ikke fastlønnnet	4 209	44,0	48	1 138	1 759 000	1 264 000	354 000	1 199 000
Bosatte i kommunen								
Opptil 5 000 innbyggere								
Fastlønnnet	269	52,8	44	621	1 609 000	170 000	1 403 000	511 000
Ikke fastlønnnet	210	39,0	47	806	1 889 000	1 140 000	661 000	974 000
5 001 - 65 000 innbyggere								
Fastlønnnet	382	58,4	40	695	1 346 000	178 000	1 125 000	565 000
Ikke fastlønnnet	2 261	42,8	47	1 074	1 725 000	1 200 000	396 000	1 185 000
Mer enn 65 000 innbyggere								
Fastlønnnet	70	60,0	43	760	1 146 000	218 000	895 000	490 000
Ikke fastlønnnet	1 738	46,0	49	1 260	1 788 000	1 363 000	262 000	1 245 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Leger med flere fastlegelister og delelisteleger

I perioder kan en fastlege ha flere fastlegelister. Som regel kun to lister, men i svært sjeldne tilfeller flere enn to. Sannsynligvis skjer dette i hovedsak i sammenheng med flytting. Disse legene vil da ha to ulike listelengder og avtale med to kommuner. Som tidligere nevnt kobles disse legene til listen med flest pasienter. Det vil si at alt som var knyttet til den korteste listen ikke er med i tallgrunlaget. Siden listeopplysningene for disse da blir mangelfulle har vi valgt å holde disse legene utenfor populasjonen i videre avgrensninger. Dette gjelder 21 av i alt 4 930 fastleger per 31.12.2020.

Når det gjelder delelister står det blant annet følgende i «Rammeavtale mellom KS og Den norske legeforening om allmennlegepraksis i fastlegeordningen i kommunene».

Lege over 60 år har rett til å dele sin fastlegeliste med henblikk på nedtrapping og overføring av praksis til annen lege. Legen forplikter seg da til å fratre senest ved fylte 70 år, med mindre kommunen skriftlig samtykker i noe annet. Nedtrappingsperioden kan ikke overstige fem år. Legene må drive praksisen i samme legesenter. Listelengden kan ikke økes mer enn 25 %, beregnet ut fra listelengden ved etablering av delelisten. Maksimalt antall listepasienter er til sammen 2 500. Ved etablering av deleliste gjelder bestemmelsene i punktene 5.4, 5.5, og 5.6 tilsvarende. Lege med minst 50 % varig uførhet har rett til å dele sin liste med annen lege på samme vilkår som i annet ledd.

Dette vil være leger som driver sin praksis under spesielle vilkår og med formål å gå ut av fastlegeordningen og overlate praksisen til en annen. På grunn av de spesielle vilkårene og at det gjelder få fastleger velger vi å utelate disse fra populasjonen.

Av de 4 930 fastlegene i utgangspopulasjonen var det 74 leger som hadde deleliste i løpet av 2020. Ingen av disse hadde to fastlegelister. Det vil si at disse to kriteriene utelater til sammen 95 fastleger.

Tabell 3.4 viser hvordan fastleger som har henholdsvis én og to lister, og fastleger som henholdsvis har deleliste og ikke har deleliste, fordeler seg etter ulike kjennemerker ved legen.

Tabell 3.4 Fastlege per 31.12.2020. Gjennomsnittsverdier fra poster fra skattemeldingen fordelt etter om legen er delelistelege og om legen har én eller to lister.

	Antall fastleger	Kvinneandel	Alder	Antall liste-pasienter	Brutto-inntekt	Nærings-inntekt	Lønns-inntekt	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	4 930	45,8	47	1 070	1 710 000	1 105 000	479 000	1 102 000
Fastlegen har en liste	4 909	45,9	47	1 070	1 710 000	1 106 000	478 000	1 102 000
Fastlegen har to lister	21	19,0	43	1 030	1 661 000	1 041 000	558 000	1 138 000
DELELISTE								
Ikke deleliste	4 856	46,0	47	1 066	1 711 000	1 106 000	483 000	1 103 000
Deleliste	74	31,1	65	1 314	1 629 000	1 033 000	215 000	1 063 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

3.3. Populasjon med utvalgte avgrensninger

I kapittel 3.2 omtalte vi antall fastleger som hadde drift deler av året, antall fastleger som var fastlønnet, og antall fastleger som hadde to lister og de som var delelistelege. Dette er fastleger som vi ønsker å utelate fra populasjonen. Noen leger oppfyller flere av disse kriteriene. Ved å utelate fastleger som treffer en eller flere av disse kriteriene reduseres populasjonen fra 4 930 til 3 867 fastleger.

Vi skal bruke næringsoppgaven for å hente opplysninger om fastlegevirksomhetens inntekter og kostnader, men ikke alle fastleger leverer næringsoppgave. Det kan for eksempel skyldes at fastlegens næringsopplysninger føres i ektefellens næringsoppgave eller at driften er organisert som aksjeselskap.

Med næringsoppgave mener vi denne sammenhengen næringsoppgaven for enkeltpersonsforetaket (ENK). Noen fastleger har organisert driften som aksjeselskap og leverer en annen type næringsoppgave.

Når vi skal bruke opplysninger fra ENK-næringsoppgaven, står vi igjen med en populasjon av fastleger som har levert næringsoppgave for sitt enkeltpersonsforetak. Med dette tilleggskravet omfatter populasjonen 3 339 fastleger, som vist i tabell 3.5. I tabellen er variabler fra næringsoppgaven skrevet med STORE bokstaver.

Tabell 3.5 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, gjennomsnittsverdier fordelt etter ulike kriterier.

	Antall fastleger	Brutto-inntekt	DRIFTS-RESULTAT	DRIFTS-INNTEKTER	DRIFTS-KOSTNADER	KONTOR-KOSTNADER	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	3 339	1 844 000	1 492 000	2 317 000	825 000	502 000	1 198 000
0 - 749 pasienter	309	1 522 000	928 000	1 409 000	481 000	291 000	707 000
750 - 999 pasienter	865	1 606 000	1 226 000	1 922 000	695 000	448 000	987 000
1 000 – 1 249 pasienter	1 130	1 809 000	1 478 000	2 350 000	873 000	543 000	1 203 000
1 250 – 1 499 pasienter	735	2 040 000	1 787 000	2 737 000	950 000	567 000	1 409 000
1 500 eller flere pasienter	300	2 510 000	2 170 000	3 242 000	1 071 000	567 000	1 781 000
Bosatte i kommunen							
Opptil 5 000 innbyggere	164	1 971 000	1 393 000	1 801 000	408 000	248 000	999 000
5 001 eller flere innbyggere	3 175	1 837 000	1 497 000	2 344 000	847 000	515 000	1 209 000
Alder							
29 år og yngre	23	1 531 000	1 106 000	1 832 000	725 000	344 000	843 000
30 - 55 år	2 403	1 786 000	1 437 000	2 232 000	795 000	513 000	1 158 000
55 - 66 år	754	1 961 000	1 646 000	2 553 000	907 000	487 000	1 320 000
67 - 69 år	122	2 177 000	1 689 000	2 611 000	921 000	453 000	1 294 000
70 år og eldre	37	2 266 000	1 527 000	2 422 000	895 000	404 000	1 229 000
Kjønn							
Menn	1 832	2 014 000	1 629 000	2 490 000	861 000	506 000	1 307 000
Kvinner	1 507	1 636 000	1 326 000	2 108 000	782 000	498 000	1 066 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Korte og lange fastlegelister

Lengden på fastlegelistene varierer. Med de avgrensningene vi har gjort til nå var det for eksempel 50 fastleger som hadde listelengde under 500 personer og 30 fastleger som hadde fastlegelister med 2 000 pasienter eller mer. Vi har ikke funnet noen naturlig øvre eller nedre grense for utelatelse av noen av disse, derfor tas alle med.

Tabell 3.6 viser hvordan fastlegene i populasjonen fordeler seg etter listelengde.

Tabell 3.6 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, gjennomsnittsverdier fordelt etter listelengde.

	Antall fastleger	Brutto-inntekt	DRIFTS-RESULTAT	DRIFTS-INNTEKTER	DRIFTS-KOSTNADER	KONTOR-KOSTNADER	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	3 339	1 844 000	1 492 000	2 317 000	825 000	502 000	1 198 000
0 - 499 pasienter	50	1 448 000	695 000	1 087 000	392 000	199 000	423 000
500 - 749 pasienter	259	1 536 000	973 000	1 471 000	498 000	309 000	762 000
750 - 999 pasienter	865	1 606 000	1 226 000	1 922 000	695 000	448 000	987 000
1 000 – 1 099 pasienter	453	1 669 000	1 358 000	2 191 000	833 000	530 000	1 122 000
1 100 – 1 199 pasienter	484	1 797 000	1 508 000	2 398 000	890 000	545 000	1 217 000
1 200 – 1 299 pasienter	397	2 037 000	1 695 000	2 640 000	946 000	560 000	1 352 000
1 300 – 1 399 pasienter	308	2 051 000	1 767 000	2 695 000	928 000	572 000	1 403 000
1 400 – 1 499 pasienter	223	2 137 000	1 890 000	2 852 000	962 000	571 000	1 474 000
1 500 – 1 999 pasienter	270	2 445 000	2 154 000	3 148 000	994 000	578 000	1 728 000
2 000 – 2 599 pasienter	30	3 096 000	2 322 000	4 086 000	1 765 000	462 000	2 260 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Lave og høye verdier på driftsinntekter, refusjoner og lignende

Svært høye eller lave verdier på ulike inntekts- og kostnadsvariabler kan være grunn til å holde fastlegen utenfor en populasjon som skal gjenspeile «normallegen». I hovedsak er det ikke noen verdigrenser som er opplagte valg for slike avgrensninger. Tabell 3.7 viser blant annet fordelingen av driftsinntekt fra næringsoppgaven og sum refusjoner betalt til fastlegen. Helt til slutt i dette kapitlet

ser vi på eksempler på hvordan slike avgrensninger påvirker tallene basert på kriterier bestemt av HOD/KS/Legeforeningen.

Tabell 3.7 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, gjennomsnittsverdier fordelt etter størrelsen på driftsinntekt og utbetalte refusjoner fra KUHR.

	Antall fast- leger	Brutto- inntekt	Lønns- inntekt	DRIFTS- RESULTAT	DRIFTS- INNTEKTER	DRIFTS- KOSTNADER	KONTOR- KOSTNADER	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	3 339	1 844 000	264 000	1 492 000	2 317 000	825 000	502 000	1 198 000
Driftsinntekter								
Null eller negativ	24	1 453 000	874 000	-130 000	-2 000	129 000	25 000	915 000
1 - 599 999 kroner	137	1 328 000	792 000	149 000	283 000	133 000	69 000	743 000
600 000 - 1 199 999 kroner	232	1 196 000	523 000	480 000	942 000	462 000	307 000	482 000
1 200 000 - 1 999 999 kroner	736	1 484 000	322 000	1 023 000	1 664 000	641 000	403 000	803 000
2 000 000 - 3 999 999 kroner	2 064	1 972 000	180 000	1 754 000	2 692 000	938 000	583 000	1 370 000
4 000 000 - 5 999 999 kroner	139	3 333 000	141 000	3 225 000	4 551 000	1 326 000	639 000	2 362 000
6 000 000 eller mer	7	5 221 000	337 000	4 599 000	9 696 000	5 097 000	951 000	2 708 000
Sum refusjoner								
Null eller negativ	56	1 127 000	743 000	151 000	730 000	579 000	407 000	-
1 - 249 999 kroner	114	1 015 000	535 000	284 000	854 000	570 000	350 000	110 000
250 000 - 499 999 kroner	165	1 493 000	463 000	662 000	1 223 000	561 000	353 000	387 000
500 000 - 999 999 kroner	867	1 471 000	308 000	1 072 000	1 778 000	706 000	446 000	800 000
1 000 000 eller mer	2 137	2 085 000	203 000	1 826 000	2 740 000	914 000	547 000	1 512 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Vikarer

Mange av fastlegene har vikarer i kortere eller lengre tid for eksempel i forbindelse med videreutdanning eller lengre fravær. Legeforeningen har laget en mal for hvordan en vikaravtale kan utformes, men det er ikke krav til ensartet praksis. Det er heller ikke opplagt at det å ha en vikar i en periode fører til lavere inntekt for fastlegen. 37 prosent av fastlegene i populasjonen hadde vikar i kortere eller lengre perioder.

Tabell 3.8 viser fordelingen av antall dager fastlegen har hatt vikar. Antall vikardager viser hvor lang periode vikaren har vært tilknyttet lista og ikke antall dager vedkommende har jobbet. For eksempel kan en lege være vikar på mandag og tirsdag, mens en annen lege er vikar de andre dagene. Da vil disse to vikarene til sammen utgjøre ca. 60 vikardager i løpet av en måned. Dette er årsaken til at antall vikardager kan overstige antall dager i året, og det gir også usikkerhet angående omfanget av vikariatet.

Antall fastleger med vikarer er stort, og det er uklart om alle er med og hvordan vikarbruk påvirker inntekter og kostnader, derfor tar vi med alle fastleger videre uavhengig av vikarbruk.

Tabell 3.8 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, gjennomsnittsverdier fordelt etter om fastlegen har vikar og lengden på vikarbruken.

	Antall fastleger	Brutto-inntekt	DRIFTS-RESULTAT	DRIFTS-INNTEKTER	DRIFTS-KOSTNADER	KONTOR-KOSTNADER	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	3 339	1 844 000	1 492 000	2 317 000	825 000	502 000	1 198 000
Fastlegen har ikke vikar i løpet av året	2 100	1 959 000	1 666 000	2 524 000	858 000	513 000	1 350 000
Fastlegen har vikar i løpet av året	1 239	1 648 000	1 197 000	1 967 000	770 000	485 000	941 000
Antall vikardager							
Ingen vikar på lista	2 100	1 959 000	1 666 000	2 524 000	858 000	513 000	1 350 000
1 - 9 vikardager	64	2 067 000	1 654 000	2 379 000	725 000	485 000	1 300 000
10 - 29 vikardager	85	1 961 000	1 512 000	2 146 000	634 000	429 000	1 178 000
30 - 59 vikardager	103	1 737 000	1 311 000	2 071 000	760 000	491 000	1 108 000
60 - 182 vikardager	335	1 608 000	1 202 000	1 967 000	765 000	465 000	960 000
183 - 273 vikardager	174	1 541 000	1 100 000	1 867 000	767 000	472 000	863 000
274 - 364 vikardager	161	1 584 000	1 019 000	1 804 000	785 000	517 000	764 000
365 - 366 vikardager	201	1 561 000	1 110 000	1 931 000	820 000	538 000	847 000
367 vikardager eller mer	116	1 628 000	1 144 000	1 957 000	813 000	461 000	890 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Ektefelledeling

Hvis fastlegens ektefelle bidrar i driften i enkeltpersonsforetaket kan ikke vedkommende lønnes for innsatsen. Betaling for innsatsen kommer gjennom ektefelledeling av overskuddet i virksomheten. Dette er bestemt i skattereglene som definerer hva datakildene våre inneholder. Ved ektefelledeling omfatter næringsoppgaven ikke bare fastlegens aktivitet, men også ektefellens bidrag i virksomheten.

21 prosent av fastlegene i populasjonen har ektefelledeling. Som hovedregel er fastlegens driftsinntekt relativt lik næringsinntekten. Ved ektefelledeling vil denne differansen bli større, og størrelsen på denne differansen sier noe om effekten dette har på tallene. Tabell 3.9 gir eksempler og viser omfanget.

Ektefelledeling påvirker tolkningen av poster fra næringsoppgaven og det er ganske mange fastleger som har ektefelledeling. Vi har likevel tatt med alle fastleger videre uavhengig av ektefelledeling, fordi ulempen med å ta bort så mange fra populasjonen antas å være større enn unøyaktigheten de bidrar med.

Tabell 3.9 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, gjennomsnittsverdier fordelt etter om det er ektefelledeling i næringsoppgaven og fastlegens kjønn.

	Antall fastleger	Brutto-inntekt	Nærings-inntekt	DRIFTS-RESULTAT	DRIFTS-INNTEKTER	DRIFTS-KOSTNADER	KONTOR-KOSTNADER	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	3 339	1 844 000	1 476 000	1 492 000	2 317 000	825 000	502 000	1 198 000
Ikke ektefelledeling	2 628	1 832 000	1 469 000	1 425 000	2 240 000	815 000	498 000	1 154 000
Ektefelledeling	711	1 887 000	1 500 000	1 740 000	2 604 000	864 000	518 000	1 364 000
Ikke ektefelledeling								
Menn	1 264	2 041 000	1 583 000	1 537 000	2 380 000	843 000	492 000	1 256 000
Kvinner	1 364	1 637 000	1 364 000	1 321 000	2 110 000	789 000	503 000	1 058 000
Ektefelledeling								
Menn	568	1 954 000	1 561 000	1 833 000	2 735 000	903 000	536 000	1 421 000
Kvinner	143	1 622 000	1 254 000	1 373 000	2 082 000	709 000	448 000	1 137 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Alder

De yngste og de eldste fastlegene kan ha inntekter og kostnader som er ulike i forhold til det som er vanlig for gruppen. Dette gjelder få personer og det er ikke opplagt hvor aldersgrensen for å være med i populasjonen skal settes. Derfor er fastleger i alle aldre med. Tabell 3.10 viser hvordan fastlegenes inntekter og kostnader varierer med alder.

Tabell 3.10 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, gjennomsnittsverdier fordelt etter alder og kjønn.

	Antall fastleger	Brutto-inntekt	Nærings-inntekt	Lønns-inntekt	DRIFTS-RESULTAT	DRIFTS-INNTEKTER	DRIFTS-KOSTNADER	KONTOR-KOSTNADER	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	3 339	1 844 000	1 476 000	264 000	1 492 000	2 317 000	825 000	502 000	1 198 000
29 år og yngre	23	1 531 000	1 181 000	323 000	1 106 000	1 832 000	725 000	344 000	843 000
30 - 55 år	2 403	1 786 000	1 424 000	299 000	1 437 000	2 232 000	795 000	513 000	1 158 000
55 - 66 år	754	1 961 000	1 627 000	183 000	1 646 000	2 553 000	907 000	487 000	1 320 000
67 - 69 år	122	2 177 000	1 635 000	127 000	1 689 000	2 611 000	921 000	453 000	1 294 000
70 år og eldre	37	2 266 000	1 418 000	65 000	1 527 000	2 422 000	895 000	404 000	1 229 000
Alder/kjønn									
29 år og yngre									
Menn	10	1 773 000	1 420 000	311 000	1 430 000	2 238 000	808 000	398 000	1 098 000
Kvinner	13	1 345 000	998 000	331 000	858 000	1 519 000	661 000	302 000	646 000
30 - 55 år									
Menn	1 207	1 964 000	1 540 000	342 000	1 594 000	2 417 000	823 000	526 000	1 290 000
Kvinner	1 196	1 607 000	1 307 000	255 000	1 278 000	2 044 000	766 000	500 000	1 025 000
55 - 66 år									
Menn	476	2 084 000	1 672 000	207 000	1 714 000	2 654 000	941 000	477 000	1 366 000
Kvinner	278	1 749 000	1 550 000	142 000	1 530 000	2 379 000	849 000	503 000	1 243 000
67 - 69 år									
Menn	104	2 212 000	1 629 000	136 000	1 696 000	2 625 000	929 000	456 000	1 293 000
Kvinner	18	1 979 000	1 669 000	74 000	1 652 000	2 529 000	876 000	441 000	1 295 000
70 år og eldre									
Begge kjønn	37	2 266 000	1 418 000	65 000	1 527 000	2 422 000	895 000	404 000	1 229 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Driftsinntekt og summen av basistilskudd, refusjoner og pasientbetaling

Fastlegeavtalen har blant mye annet også bestemmelser knyttet til ulike tilskudd, refusjoner og pasientens egenbetaling. Fastlegene mottar basistilskudd for hver pasient på listen, i tillegg mottar de refusjoner fra HELFO og egenbetaling fra pasienter ved konsultasjoner.

Når vi sammenligner inntekter som vi med sikkerhet vet kommer fra fastlegevirksomhet med fastlegens driftsinntekter, kan vi potensielt si noe om hvor mye fastlegene får fra avtalen og hvor mye de får fra andre kilder. Kanskje kan vi også si noe om fastleger som fører sine regnskaper på en måte som gjør at de ikke bør inngå i gruppen «representativ» fastlege.

Tabell 3.11 viser hvordan fastleger fordeler seg etter ulike kjennemerker ved legens inntektstyper og forholdet mellom driftsinntekter og andre inntekter som stammer fra basistilskudd, refusjoner og pasientenes egenbetaling.

Tabell 3.11 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnet, ikke deleliste og én fastlegete, gjennomsnittsverdier fordelt etter sammenhengen mellom driftsinntekt og summen av basistilskudd/refusjoner/pasientbetaling.

	Antall fastleger	Brutto- inntekt	Nærings- inntekt	Lønns- inntekt	DRIFTS- RESULTAT	DRIFTS- INNTEKTER	DRIFTS- KOSTNADER	KONTOR- KOSTNADER	sum basis/ refusjoner/ pasient- betaling
I alt	3 339	1 844 000	1 476 000	264 000	1 492 000	2 317 000	825 000	502 000	2 028 000
Mangler driftsinntekter	23	1 382 000	299 000	854 000	-131 000	0	131 000	27 000	1 511 000
Differansen har større negativ verdi enn -10 prosent	314	1 573 000	843 000	534 000	758 000	1 027 000	269 000	114 000	1 932 000
Differansen mellom -10 og 0 prosent	167	1 853 000	1 484 000	252 000	1 508 000	2 155 000	647 000	355 000	2 226 000
Differanse 0 - 10 prosent	960	1 882 000	1 624 000	130 000	1 664 000	2 558 000	894 000	539 000	2 438 000
Differanse større enn 10 prosent	1 875	1 874 000	1 519 000	281 000	1 545 000	2 453 000	908 000	567 000	1 823 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Det er 314 fastleger som hadde en driftsinntekt som er mer enn 10 prosent lavere enn summen av basistilskudd, refusjoner og pasientbetaling. Det kan skyldes at fastlegen har vikar som får noe av egenbetalingen/refusjonene utbetalt, eller det kan være regnskapsføringer som gjør at det ikke kommer fram i næringsoppgaven for fastlegens enkeltpersonsforetak. I gjennomsnitt hadde denne gruppen 805 000 kroner lavere driftsinntekter enn summen av basistilskudd, refusjoner og pasientbetaling. Gruppen av fastleger i motsatt ende, som hadde driftsinntekt som er mer enn 10 prosent høyere enn summen av basistilskudd, refusjoner og pasientbetaling, kan ha inntekter fra mange andre kilder enn fastlegeaktivitet.

Det er ikke opplagt hvordan man setter grenser/regler som utelater fastleger som er veldig ulike de andre på dette området. Derfor er alle med i noen sammenhenger og i andre sammenhenger er det satt beløpsgrenser for å redusere populasjonen.

Tilskudd kompensasjonsordningen

Næringsoppgaven for 2020 inneholder en ny post, 3410 «Tilskudd kompensasjonsordningen». 47 av de 3 339 fastlegene i populasjonen hadde beløp på denne posten. Gjennomsnittlig beløp var 301 000 kroner i 2020.

3.4. Populasjon med ytterligere avgrensninger

I forbindelse med arbeidet for å finne gode og representative fastlegepopulasjoner satte HOD, KS og Legeforeningen noen tilleggskriterier de mener er relevant for å avgrense populasjonen som ble brukt i notatet fra Legeregnskap AS fra 2018. Det er krav om at fastlegen må ha en driftsinntekt ifølge næringsoppgaven som overstiger 600 000 kroner og refusjon fra HELFO som overstiger 250 000 kroner. Legger vi til disse kriteriene får vi en populasjon på 3 066 fastleger. Tabell 3.12 viser inntekts- og kostnadsopplysninger fra skattemeldingen og næringsoppgaven for fastlegepopulasjonen som er valgt av HOD, KS og Legeforeningen.

Tabell 3.12 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året, som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, driftsinntekt over 600 000 kr og sum refusjoner fra HELFO over 250 000 kr, gjennomsnittsverdier fordelt etter listelengde, antall bosatte i kommunen, kjønn og alder.

	Antall fast- leger	Brutto- inntekt	Nærings- inntekt	Lønns- inntekt	DRIFTS- RESULTAT	DRIFTS- INNTEKTER	DRIFTS- KOSTNADER	KONTOR- KOSTNADER	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	3 066	1 898 000	1 573 000	225 000	1 608 000	2 472 000	864 000	526 000	1 262 000
0 - 749 pasienter	256	1 619 000	1 075 000	457 000	1 087 000	1 620 000	534 000	318 000	803 000
750 - 999 pasienter	788	1 656 000	1 307 000	289 000	1 328 000	2 056 000	728 000	468 000	1 046 000
1 000 - 1 249 pasienter	1 051	1 857 000	1 551 000	186 000	1 574 000	2 474 000	900 000	559 000	1 263 000
1 250 - 1 499 pasienter	694	2 078 000	1 820 000	155 000	1 877 000	2 849 000	972 000	585 000	1 457 000
1500 eller flere pasienter	277	2 548 000	2 251 000	156 000	2 346 000	3 486 000	1 141 000	604 000	1 807 000
Bosatte i kommunen									
Opptil 5 000 innbyggere	149	2 050 000	1 443 000	558 000	1 519 000	1 957 000	438 000	267 000	1 041 000
5 001 eller flere innbyggere	2 917	1 890 000	1 579 000	208 000	1 613 000	2 498 000	885 000	539 000	1 273 000
Alder									
29 år og yngre	19	1 683 000	1 336 000	315 000	1 266 000	2 050 000	783 000	363 000	982 000
30 - 55 år	2 180	1 849 000	1 537 000	254 000	1 564 000	2 398 000	834 000	538 000	1 233 000
55 - 66 år	716	1 978 000	1 671 000	160 000	1 729 000	2 668 000	939 000	506 000	1 344 000
67 - 69 år	118	2 216 000	1 669 000	121 000	1 729 000	2 660 000	931 000	464 000	1 334 000
70 år og eldre	33	2 415 000	1 577 000	50 000	1 690 000	2 652 000	962 000	450 000	1 319 000
Kjønn									
Menn	1 707	2 057 000	1 663 000	250 000	1 735 000	2 637 000	902 000	532 000	1 353 000
Kvinner	1 359	1 698 000	1 459 000	194 000	1 448 000	2 264 000	815 000	518 000	1 148 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

4. Litt om spredning

Formålet med dette notatet er å danne en populasjon som omfatter fastlegene som kan representere en «gjengs» fastlege. Vi har i forrige kapittel utelatt deler av populasjonen som av ulike grunner ikke oppfyller antatte krav for å være gjengs fastlege. Dette har ført til at gjennomsnittlig bruttoinntekt endres fra 1 710 000 kroner for alle fastleger per 31.12.2020, til 1 898 000 kroner for de 3 066 fastlegene som er med i populasjonen etter avgrensninger vist i tabell 3.12. Årsaken til at bruttoinntekten er høyere for den nye populasjonen, er at det i hovedsak er fastleger med relativt lave bruttoinntekter som utgår i forbindelse med de ulike avgrensningene.

Tabell 4.1 viser ulike verdier fordelt på kvantiler for den populasjonen som er avgrenset i samråd med HOD, KS og Legeforeningen. Tabellen kan være til hjelp for å jobbe videre med å utelukke fastleger med variabelverdier langt unna det gjengse. Tabellen viser kvantiler for hver variabel. Det er ikke nødvendigvis de samme legene som er i samme kvantil for hver variabel. Selv om en fastlege er blant de 5 prosentene med høyest bruttoinntekt, er ikke nødvendigvis samme lege blant de 5 prosentene med høyest lønnsinntekt.

Tabell 4.1. Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året, som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, driftsinntekt over 600 000 kroner og sum refusjoner fra HELFO over 250 000 kroner, gjennomsnittsverdier fordelt etter spredningsmål.

	Antall med verdi/beløp	Gjennomsnittsverdi for de med verdi/beløpt	Grense-verdi laveste 5 prosent	Grense-verdi laveste 25 prosent	Median	Grense-verdi øverste 25 prosent	Grense-verdi øverste 10 prosent	Grense-verdi øverste 5 prosent	Grense-verdi øverste 1 prosent
Alder	3 066	48	33	40	47	57	64	66	70
Listelengde	3 066	1 143	688	953	1 120	1 300	1 497	1 650	1 997
Utbetalte refusjoner registrert i KUHR	3 066	1 262 000	512 000	912 000	1 204 000	1 522 000	1 916 000	2 227 000	2 828 000
Bruttoinntekt	3 066	1 898 000	1 011 000	1 408 000	1 750 000	2 212 000	2 718 000	3 175 000	4 513 000
Lønnsinntekt	2 552	271 000	6 000	58 000	169 000	383 000	667 000	885 000	1 362 000
Næringsinntekt	3 066	1 573 000	671 000	1 163 000	1 496 000	1 877 000	2 355 000	2 735 000	3 589 000
Pensjoner	208	311 000	13 000	77 000	293 000	493 000	659 000	751 000	876 000
DRIFTSRESULTAT	3 066	1 608 000	636 000	1 170 000	1 526 000	1 948 000	2 451 000	2 844 000	3 689 000
DRIFTSINNEKTER	3 066	2 472 000	1 199 000	1 928 000	2 390 000	2 912 000	3 471 000	3 970 000	5 084 000
OFFENTLIG TILSKUDD/ REFUSJONER	2 600	1 729 000	570 000	1 249 000	1 753 000	2 154 000	2 595 000	2 942 000	3 670 000
LEIEINNEKTER	294	139 000	5 000	33 000	77 000	139 000	275 000	468 000	1 754 000
DRIFTSKOSTNADER	3 065	864 000	195 000	686 000	880 000	1 029 000	1 186 000	1 349 000	1 920 000
LØNNKOSTNADER	764	164 000	0	6 000	50 000	249 000	519 000	649 000	1 090 000
KONTORKOSTNADER	3 021	533 000	12 000	177 000	620 000	805 000	934 000	1 012 000	1 228 000
LEIE MASKINER, INVENTAR OG TRANSPORTMIDLER	733	146 000	1 000	3 000	12 000	76 000	648 000	802 000	991 000

Kilde: HelseDirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

5. Utvikling over tid

Når vi skal si noe om fastlegenes inntekter og kostnader er det relevant å si noe om hvordan utviklingen har vært over tid. Gitt at fastlegene fører sine regnskap omtrent på samme måte og kjønns- og aldersfordeling, samt rammebetingelsene ikke endres for mye over tid, vil endringstallene kunne være relativt pålitelige. Dette gjelder selv om variabelen vi måler denne endringen på ikke er helt nøyaktig det vi ønsker å måle endring på. For eksempel er det uklart om hele driftsinntekten kommer fra fastlegeaktiviteten, men hvis vi videre i dette eksemplet antar at det det meste kommer derfra. Og at vi videre antar eller dokumenterer at det meste ellers er uendret fra et år til et annet, vil endring i den samlede driftsinntekten være et brukbart estimat for endring i driftsinntekt fra fastlegeaktivitet. Jo flere andre faktorer som endrer seg, og jo mer de endrer seg, dess mer usikkerhet vil det være knyttet til dette resonnetet.

5.1. Endringer i bruttoinntekten over tid

For de fleste gruppene som tabellen er inndelt etter, ser vi en økning i bruttoinntekten det siste året på 11 -16 prosent. Det er unntak for de korteste fastlegelistene og de yngste fastlegene. For disse har økningen vært på henholdsvis 5 og 8 prosent.

For tidsperioden 2016 - til 2020 var det ikke tilsvarende tydelig forskjell på de to nevnte gruppene i forhold til andre. Her varierer økningen av bruttoinntekten mellom 18 og 28 prosent uten noe tydelig mønster.

Når det gjelder bruttoinntekt fordelt etter antall bosatte personer i avtalekommunen er det vanskelig å tolke noe konkret. En viktig årsak er den omfattende endringen i kommunestrukturen mellom de siste to årene i tabellen.

Tabell 5.1 Fastleger per 31.12, gjennomsnittlig bruttoinntekt fordelt etter listelengde, antall bosatte i kommunen, alder og kjønn.

	2016	2016	2019	2019	2020	2020	2019-2020	2016-2020
	Antall fastleger	Bruttoinntekt	Antall fastleger	Bruttoinntekt	Antall fastleger	Bruttoinntekt	Endring bruttoinntekt	Endring bruttoinntekt
I alt	4 644	1 411 000	4 858	1 537 000	4 930	1 710 000	11 %	21 %
0 - 749 pasienter	670	1 168 000	819	1 340 000	890	1 411 000	5 %	21 %
750 - 999 pasienter	1 060	1 281 000	1 192	1 392 000	1 248	1 540 000	11 %	20 %
1 000 - 1 249 pasienter	1 345	1 351 000	1 388	1 491 000	1 436	1 725 000	16 %	28 %
1 250 - 1 499 pasienter	1 036	1 537 000	1 004	1 708 000	927	1 941 000	14 %	26 %
1 500 eller flere pasienter	533	1 882 000	455	2 036 000	429	2 278 000	12 %	21 %
Bosatte i kommunen								
Opptil 5 000 innbyggere	594	1 464 000	608	1 600 000	479	1 732 000	8 %	18 %
5 001 eller flere innbyggere	4 050	1 403 000	4 250	1 529 000	4 451	1 708 000	12 %	22 %
Alder								
29 år og yngre	83	1 051 000	97	1 148 000	90	1 243 000	8 %	18 %
30 - 55 år	3 119	1 346 000	3 377	1 485 000	3 514	1 657 000	12 %	23 %
55 - 66 år	1 274	1 566 000	1 174	1 668 000	1 083	1 846 000	11 %	18 %
67 - 69 år	135	1 607 000	162	1 802 000	193	2 008 000	11 %	25 %
70 år og eldre	33	1 710 000	48	1 895 000	50	2 154 000	14 %	26 %
Kjønn								
Menn	2 709	1 552 000	2 700	1 683 000	2 673	1 882 000	12 %	21 %
Kvinner	1 935	1 214 000	2 158	1 356 000	2 257	1 506 000	11 %	24 %

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

5.2. Endring av driftsinntekter og driftsutgifter over tid

For å se på poster fra næringsoppgaven tar vi ta utgangspunkt i den avgrensede populasjonen for fastleger som har levert ENK-næringsoppgaven. For alle fastlegene i denne populasjonen har

driftsinntekten økt med 5 og 19 prosent i henholdsvis siste års- og siste fireårsperiode. Driftskostnadene for alle har gått ned med 2 prosent siste år, og økt med 7 prosent i siste fireårsperiode.

Fordelt etter ulike grupperinger har driftsinntekten økt minst for de med korte lister og de yngste i det siste endringsåret. Når det gjelder de yngste legene – i aldersgruppen under 30 år, har det til og med vært en nedgang i driftsinntekten. Her må det nevnes at gruppen er liten og dermed kan endringen være påvirket av mange andre faktorer. Endringer i fireårsperioden er mer variert. Det er et mønster som tyder på at jo lenger liste legen har, jo mindre er økningen i driftsinntekten i denne perioden.

Tabell 5.2 Fastleger per 31.12 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, gjennomsnittlig driftsinntekt fordelt etter listelengde, antall bosatte i kommunen, alder og kjønn.

	2016	2016	2019	2019	2020	2020	2019-2020	2016-2020
	Antall fastleger	DRIFTS-INNTEKTER	Antall fastleger	DRIFTS-INNTEKTER	Antall fastleger	DRIFTS-INNTEKTER	Endring DRIFTS-INNTEKTER	Endring DRIFTS-INNTEKTER
I alt	3 481	1 939 000	3 271	2 200 000	3 339	2 317 000	5 %	19 %
0 - 749 pasienter	364	908 000	278	1 372 000	309	1 409 000	3 %	55 %
750 - 999 pasienter	802	1 534 000	828	1 821 000	865	1 922 000	6 %	25 %
1 000 – 1 249 pasienter	1 098	1 961 000	1 083	2 183 000	1 130	2 350 000	8 %	20 %
1 250 – 1 499 pasienter	828	2 316 000	770	2 581 000	735	2 737 000	6 %	18 %
1 500 eller flere pasienter	389	2 874 000	312	3 065 000	300	3 242 000	6 %	13 %
Bosatte i kommunen								
Opptil 5 000 innbyggere	351	1 193 000	219	1 778 000	164	1 801 000	1 %	51 %
5 001 eller flere innbyggere	3 130	2 022 000	3 052	2 231 000	3 175	2 344 000	5 %	16 %
Alder								
29 år og yngre	28	1 361 000	21	1 843 000	23	1 832 000	-1 %	35 %
30 - 55 år	2 390	1 833 000	2 309	2 105 000	2 403	2 232 000	6 %	22 %
55 - 66 år	951	2 211 000	804	2 452 000	754	2 553 000	4 %	15 %
67 - 69 år	88	2 048 000	110	2 405 000	122	2 611 000	9 %	27 %
70 år og eldre	24	1 911 000	27	2 293 000	37	2 422 000	6 %	27 %
Kjønn								
Menn	2 043	2 106 000	1 821	2 381 000	1 832	2 490 000	5 %	18 %
Kvinner	1 438	1 701 000	1 450	1 973 000	1 507	2 108 000	7 %	24 %

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

For driftskostnadene er det stort sett nedgang i alle gruppene siste året i perioden. Korte lister og unge leger har derimot fått økte driftskostnader. Målt over fireårsperioden er det sprikende, men det kan virke som jo flere pasienter fastlegen har på lista dess mindre kostnadsøkning over perioden. Det kan også nevnes at legene med de lengste listene og de eldste legene har hatt en nedgang i gjennomsnittlige driftskostnader over fireårsperioden.

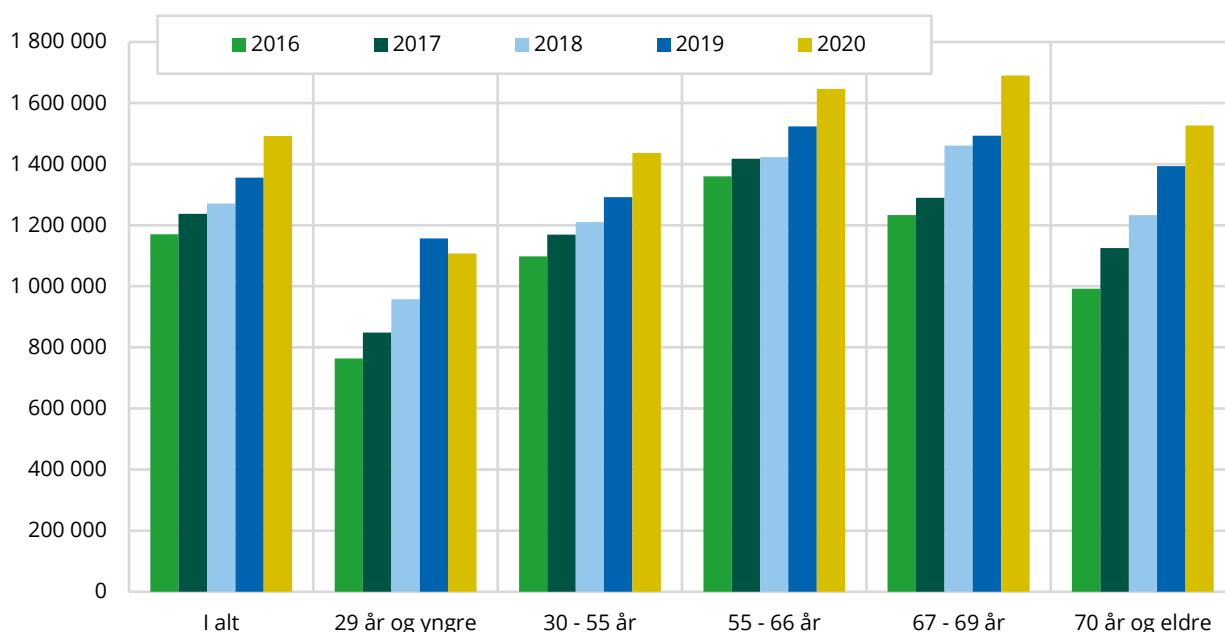
Tabell 5.3 Fastleger per 31.12 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønn, ikke deleliste og én fastlegeliste, gjennomsnittlig driftskostnader fordelt etter listelengde, antall bosatte i kommunen, alder og kjønn.

	2016	2016	2019	2019	2020	2020	2019-2020	2016-2020
	Antall	DRIFTS-	Antall	DRIFTS-	Antall	DRIFTS-	Endring	Endring
	fastleger	KOSTNADER	fastleger	KOSTNADER	fastleger	KOSTNADER	DRIFTS-	DRIFTS-
							KOSTNADER	KOSTNADER
I alt	3 481	769 000	3 271	844 000	3 339	825 000	-2 %	7 %
0 - 749 pasienter	364	328 000	278	477 000	309	481 000	1 %	47 %
750 - 999 pasienter	802	614 000	828	705 000	865	695 000	-1 %	13 %
1000 - 1249 pasienter	1 098	814 000	1 083	880 000	1 130	873 000	-1 %	7 %
1250 - 1499 pasienter	828	907 000	770	972 000	735	950 000	-2 %	5 %
1500 eller flere pasienter	389	1 081 000	312	1 103 000	300	1 071 000	-3 %	-1 %
Bosatte i kommunen								
Opptil 5 000 innbyggere	351	315 000	219	459 000	164	408 000	-11 %	30 %
5 001 eller flere innbyggere	3 130	820 000	3 052	872 000	3 175	847 000	-3 %	3 %
Alder								
29 år og yngre	28	597 000	21	686 000	23	725 000	6 %	21 %
30 - 55 år	2 390	735 000	2 309	813 000	2 403	795 000	-2 %	8 %
55 - 66 år	951	851 000	804	929 000	754	907 000	-2 %	7 %
67 - 69 år	88	815 000	110	912 000	122	921 000	1 %	13 %
70 år og eldre	24	919 000	27	899 000	37	895 000	0 %	-3 %
Kjønn								
Menn	2 043	806 000	1 821	883 000	1 832	861 000	-2 %	7 %
Kvinner	1 438	716 000	1 450	796 000	1 507	782 000	-2 %	9 %

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Driftsresultatet

Driftsinntekter minus driftskostnader gir driftsresultatet som i stor grad viser hva som er tjent i virksomheten i løpet av året. Driftsresultatet for hele fastlegepopulasjonen i tabell 5.2 og 5.3 viser en jevn økning over perioden. Fordelt etter aldersgrupper er det samme tendens, men varierer litt mer. Det var en utflating for noen i noen perioder, men det mest markant er at aldersgruppen under 30 år hadde lavere driftsresultat i 2020 enn året før.

Figur 5.1 Fastleger per 31.12 med drift hele året som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønn, ikke deleliste og én fastlegeliste, gjennomsnittlig driftsresultat fordelt etter aldersgrupper.

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

6. Hvor kommer lønnen fra

Ved å koble fastlegene med SSBs lønns- og sysselsettingsdata kan vi finne ut mer om hvor legene jobber, innen hvilke næringer og sektor, samt avtalte årsverk i jobbene som lønnstaker.

6.1. Kobling av fastlegene mot sysselsettingsregisteret

Fastlegene driver i hovedsak fastlegeaktivitet som næringsdrivende. I noen kommuner har fastlegene en fastlønnsavtale. Fastlegeregisteret for 2020 viser at det var 721 eller 16,6 prosent av 4 930 fastleger, som var fastlønnede per 31.12.2020. Noen år tidligere, i 2017 var antallet 547 fastleger, eller 11,5 prosent.

Noen viktige begreper, definisjoner og sammenhenger

En fastlege er en person som har en fastlegeavtale med en kommune. Dette kan være en avtale der fastlegen får fast lønn for fastlegeaktiviteten eller det kan være andre ordninger, som regel at fastlegen driver som selvstendig næringsdrivende. I begge ordningene kan fastlegen ha andre jobber innenfor eller utenfor fastlegeaktiviteten som betales som lønn eller næringshonorar. Videre i dette kapitlet blir disse jobbene benevnt henholdsvis som lønnstakerjobber og næringsdrivendejobber.

Fastlegers aktivitet som er utført som ansatt i eget AS regnes som lønnstakerjobber.

Registerbasert sysselsetting

Før vi går i gang med koblingen er det nødvendig å vite hvordan SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk er bygget opp. Statistikken har som formål å si noe om sysselsettingen i Norge på et gitt tidspunkt. Dette måletidspunktet er 16. november. I praksis betyr dette status i den uken 16. november treffer. Statistikken omtales ofte som «per 4. kvartal» i mange sammenhenger. Hoveddatakilden er A-meldingen, der arbeidsgiverne rapporterer inn lønns- og ansettelsesforhold for sine ansatte. Hvis en person, ifølge arbeidsgiveren, er ansatt i telleuken og samtidig har mottatt lønn som kan knyttes til denne ansettelsen – regnes personen som sysselsatt. Videre tabeller inneholder variabelen «avtalte årsverk». Den er beregnet ut fra avtalt stillingsprosent for den ansatte på måletidspunktet. Har den ansatte 40 prosent avtalt stillingsprosent 16. november regnes dette som 0,4 avtalte årsverk for det gjeldende året.

Selvstendig næringsdrivende regnes også som sysselsatte men det trenger vi ikke tenke på i denne sammenhengen.

To fastlegepopulasjoner

I SSBs statistikk over fastleger tas det utgangspunkt i fastleger som har en fastlegeliste per 31.12. For 2020 var det 4 930 personer. Av disse var det 4 548 som var knyttet til en fastlegeliste som var aktiv i hele 2020.

Tabell 6.1. Fastleger per 31.12.2020 fordelt etter antall jobber og avtalt årsverk som lønnstaker.

	I alt		Fastlegen er aktiv deler av året		Fastlegen er aktiv hele året	
	Antall fastleger	Antall avtalte årsverk	Antall fastleger	Antall avtalte årsverk	Antall fastleger	Antall avtalte årsverk
I alt	4 930	2 141,4	382	196,7	4 548	1 944,7
Ingen jobber som lønnstaker	1 605	0	128	0-	1 477	0
En eller flere jobber som lønnstaker	3 325	2 141,4	254	196,7	3 071	1 944,7
Av dette:						
Fastlegen har en jobb som lønnstaker	2 295	1 220,7	175	114,8	2 120	1 105,9
Fastlegen har to jobber som lønnstaker	848	726,8	68	70,9	780	655,9
Fastlegen har tre eller flere jobber som lønnstaker	182	193,9	11	11,0	171	182,9

Kilde: HelseDirektoratets fastlegeregister og SSBs sysselsettingsstatistikk.

Vi skal finne ut mer om hvor lønnen kommer fra for fastlegene. Derfor ser vi bort fra fastleger som ikke var lønnstakere i 2020. Da gjenstår 3 071 fastleger som hadde aktiv fastlegeliste i hele 2020, og et eller flere lønnstakerforhold i 4. kvartal 2020. Fastleger som var aktive deler av året kan være fastleger som starter fastlegepraksisen i løpet av året. Hvis disse hadde en lønnstakerjobb før start av praksisen vil vi ikke ha dem med. Vi forsøker i størst mulig grad å få med fastleger som har lønnstakerjobb parallelt med fastlegeaktiviteten.

Alle jobber for alle fastleger

Det var 4 930 fastleger som var aktive per 31.12.2020. Ved å koble disse mot sysselsettingsregisteret for 4. kvartal 2020, finner vi at disse legene hadde til sammen 7 755 jobber. Disse jobbene inkluderer både lønnstakerjobber og næringsdrivendejobber. Dermed inkluderes alle jobber som fastlege, i tillegg til øvrige arbeidsforhold.

Det var 8 av fastlegene som ikke var med i sysselsettingsregisteret. Det skyldes i hovedsak ulikt talletidspunkt i de ulike grunnlagsregistrene, eller at aktiviteten som næringsdrivende er for liten til at de regnes som sysselsatt. Tabell 6.2 viser alle jobbene fastlegene har fordelt etter næring i 2020.

Tabell 6.2. Fastleger per 31.12.2020, alle fastlegenes jobber fordelt etter næring.

	Antall jobber i alt	Lønnstaker	Selvstendig
I alt	7 755	4 575	3 180
85 Offentlig administrasjon og forsvar	277	277	0
85 Undervisning	281	279	2
86.101 og 86.102 Somatiske sykehus	129	129	0
86.211 Allmenn legetjeneste	5 944	2 883	3 061
86.903 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	284	284	0
86.904 Annen forebyggende helsetjeneste	171	168	3
87.102 Somatiske sykehjem	155	155	0
Annet/uoppgitt	514	400	114

Kilde: HelseDirektoratets fastlegeregister og SSBs sysselsettingsstatistikk.

Lønnstakerjobber for fastleger med drift hele året

Det var i alt 4 575 lønnstakerjobber utført av 3 325 fastleger i 2020. Av disse var det 3 071 fastleger med drift hele året fordelt på 4 230 lønnstakerjobber. Lønnstakerjobbene er fordelt etter arbeidsgivers næring i tabell 6.3.

Tabell 6.3. Fastleger per 31.12.2020, lønnstakerjobber fordelt etter næring.

	Alle fastleger med lønnstakerjobber		Fastlegen er aktiv deler av året		Fastlegen er aktiv hele året	
	Antall jobber	Antall avtalte årsverk	Antall jobber	Antall avtalte årsverk	Antall jobber	Antall avtalte årsverk
I alt	4 575	2 141,4	345	196,7	4 230	1 944,7
85 Offentlig administrasjon og forsvar	277	116,3	21	12,7	256	103,6
85 Undervisning	279	55,8	6	0,8	273	55,1
86.101 og 86.102 Somatiske sykehus	129	94,8	2	1,2	127	93,6
86.211 Allmenn legetjeneste	2 883	1 488,1	248	148,6	2 635	1 339,5
86.903 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	284	42,6	14	2,6	270	40,0
86.904 Annen forebyggende helsetjeneste	168	51,0	16	6,5	152	44,6
87.102 Somatiske sykehjem	155	45,9	8	4,4	147	41,5
Annet/uoppgitt	400	246,9	30	20,0	370	226,9

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og SSBs sysselsettingsstatistikk.

Det meste av fastlegenes avtalte årsverk er innenfor næringer som fastlegene sannsynligvis har som en del av fastlegeavtalen.

Næringen 86.211 «Allmenn legetjeneste» omfatter allmennpraksiser inkludert kommuneleger som driver allmennpraksis, samt kommunal legevakt. Denne næringen utgjorde 69 prosent av alle avtalte lønnstakerårsverk for fastleger aktiv hele året. Næringen 86.903 «Helsestasjons-, skolehelse- og forebyggende helsetjeneste» omfatter også oppgaver som kan være en del av fastlegens avtale. Det samme kan gjelde deler av årsverkene innenfor 84 «Offentlig administrasjon og forsvar». Årsverk registrert innenfor henholdsvis «Undervisning» og «Somatiske sykehus» var sannsynligvis utenfor fastlegeoppgavene. Avtalte årsverk innenfor disse to næringene utgjorde 148,7 avtalte årsverk eller 7,6 prosent av totalen for fastleger som hadde drift hele 2020. Antall jobber og avtalte årsverk for de 370 jobbene som inngår i næringen «Annet/uoppgitt» finnes i vedlegg A.

Fastlønnen ifølge fastlegeregisteret

Ifølge fastlegeregisteret var det 580 fastleger som var fastlønnede og som hadde drift hele året. Disse hadde 833 lønnstakerjobber og sto for 598 avtalte årsverk. 83 prosent av disse årsverkene var innenfor næringen 86.211 «Allmenn legetjeneste» der kommunale fastleger og legevakt er plassert.

For fastleger som ikke var fastlønnede ifølge fastlegeregisteret, var det en lavere andel av de avtalte årsverkene som var i 86.211 «Allmenn legetjeneste», nærmere bestemt 63 prosent. Forskjellen er ikke unaturlig siden fastlegene som ikke er fastlønnede som regel er knyttet til fastlegeavtalen som næringsdrivende enkeltpersonforetak. Dermed vil det for mange av de næringsdrivende fastlegene være inntekter og aktivitet utenfor avtalen som fanges opp som lønn og sysselsetting. Tabell 6.4 viser fastleger fordelt etter næring og om de er fastlønnede.

Tabell 6.4. Fastleger per 31.12.2020, lønnstakere, aktiv hele året, etter næring og om de er fastlønnede ifølge fastlegeregisteret.

	Antall jobber i alt	Antall avtalte årsverk	Fastlønnede, antall jobber	Fastlønnede, antall avtalte årsverk	Ikke fastlønnede, antall jobber	Ikke fastlønnede, antall avtalte årsverk
I alt	4 230	1 944,7	833	597,6	3 397	1 347,1
85 Offentlig administrasjon og forsvar	256	103,6	31	18,9	225	84,7
85 Undervisning	273	55,1	21	4,8	252	50,2
86.101 og 86.102 Somatiske sykehus	127	93,6	20	15,2	107	78,4
86.211 Allmenn legetjeneste	2 635	1 339,5	660	494,2	1 975	845,2
86.903 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	270	40,0	17	5,2	253	34,8
86.904 Annen forebyggende helsetjeneste	152	44,6	18	13,2	134	31,4
87.102 Somatiske sykehjem	147	41,5	16	6,4	131	35,1
Annet/uoppgitt ¹	370	226,9	50	39,6	320	187,2

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og SSBs sysselsettingsstatistikk.

¹Spesifisert i vedlegg A.

Fastleger fordelt etter institusjonell sektor

Ved å fordele arbeidsgiverne etter institusjonell sektor kan vi si noe mer om hvor fastlegen jobber. Fastlegeordningen er et kommunalt ansvar. Derfor vil årsverk og jobber som er utført for en arbeidsgiver innenfor kommunal sektor være kandidat for å være en del av fastlegeordningen. Jobbene knyttet til andre sektorer vil imidlertid ikke være det.

En ganske sikker antagelse er at stats- og trygdeforvaltningen og ideelle organisasjoner ikke er arbeidsgivere knyttet til den kommunale fastlegeordningen. Andelen årsverk for disse to var i underkant av 9 prosent for fastlønnede, og nesten 20 prosent for de andre. Private aksjeselskaper kommer vi tilbake til i neste kapittel.

I tabell 6.5 er fastlegene fordelt etter om de er fastlønnede eller ikke. For de fastlønnede fastlegene var nesten 90 prosent av årsverkene innenfor kommuneforvaltningen. For fastlegene som ikke har en fastlønnsavtale var denne andelen kun 45 prosent.

Tabell 6.5. Fastleger per 31.12.2020, lønnstakerjobber for fastleger som er aktive hele året, fordelt etter fastlønnede/ikke fastlønnede i fastlegeregisteret og institusjonell sektor.

	Antall jobber i alt	Antall avtalte årsverk	Fastlønnede, antall jobber	Fastlønnede, antall avtalte årsverk	Ikke fastlønnede, antall jobber	Ikke fastlønnede, antall avtalte årsverk
I alt	4 230	1 944,7	833	597,6	3 397	1 347,1
Kommuneforvaltningen	2 981	1 133,0	733	531,8	2 248	601,2
Stats- og trygdeforvaltningen	587	285,8	68	41,7	519	244,1
Private aksjeselskaper mv.	583	486,6	16	12,2	567	474,4
Ideelle organisasjoner	60	33,2	14	11,4	46	21,8
Annet/uoppgitt	19	6,1	2	0,5	17	5,6

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og SSBs sysselsettingsstatistikk.

Sektor og næring

Ved å se sektor og næring i sammenheng kan man se noen nye sammenhenger. Det er mange årsverk innenfor private aksjeselskaper som sorterer under næringen allmenn legetjeneste. En stikkprøve på en del av disse viser at mange av aksjeselskapene har navn som inneholder ordene «lege», «legekontor», «legesenter» eller «legetjenester», og da ofte i kombinasjon med legens navn. Det kan tyde på at disse fastlegene har organisert fastlegedriften som et aksjeselskap, og at de mottar lønn fra dette aksjeselskapet. Mer om dette i et senere kapittel. Tabell 6.6 viser fastleger som var lønnstakere fordelt etter næring og sektor.

Tabell 6.6. Fastleger per 31.12.2020, aktiv hele året, som er lønnstakere, avtalte årsverk fordelt etter næring og sektor.

	I alt	Kommune- forvaltningen	Stats- og trygde- forvaltningen	Private aksje- selskaper mv.	Annet/ uoppgitt
I alt	1 944,7	1 133,0	285,8	486,6	39,3
85 Offentlig administrasjon og forsvar	103,6	63,8	39,8	0	0
85 Undervisning	55,1	0	54,1	1,0	0
86.101 og 86.102 Somatiske sykehus	93,6	0	87,0	0,8	5,8
86.211 Allmenn legetjeneste	1 339,5	918,5	0	420,6	0,4
86.903 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	40,0	40,0	0	0	0
86.904 Annen forebyggende helsetjeneste	44,6	37,8	0	5,7	1,0
87.102 Somatiske sykehjem	41,5	41,1	0	0	0,4
Annet/uoppgitt	226,9	31,8	104,9	58,4	31,7

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og SSBs sysselsettingsstatistikk.

7. Fastleger organisert som aksjeselskap

Det er mange måter å organisere fastlegevirksomheten. Til nå har vi tatt utgangspunkt i fastleger som har organisert virksomheten som enkeltpersonsforetak. I dette kapitlet ser vi på en metode for å finne representative fastleger som har valgt å organisere driften som aksjeselskap.

7.1. Fastleger som er eneeier i aksjeselskap

Av 4 930 fastleger som var aktive 31.12.2020 var det 2 831 fastleger som hadde større eller mindre eierandeler i et eller flere aksjeselskaper. Hvis vi videre stiller krav til at aksjeselskapene skal være innen næring 86 – «Helsetjenester», får vi 2 011 fastleger som eier disse. 165 fastleger hadde eierskap i mer enn ett aksjeselskap. Det gir 2184 eierskap. Av disse 2 184 eierskapene var det 566 eneeiere, 1057 eiere som inngår i aksjeselskaper som var heleid av fastleger og 561 eierskap som var knyttet til aksjeselskaper der fastlegene er deleiere.

Ved å ytterligere avgrense til eneeiere av aksjeselskap innen næring 86.211 – «Allmenn legetjeneste» får vi 509 fastleger fordelt på 519 aksjeselskaper.

7.2. Fastleger som er ansatt i aksjeselskap

Når fastlegeaktiviteten er organisert som aksjeselskap vil fastlegens inntekt fra aktiviteten være lønn og utbytte. Det vil si at fastlegen er sin egen arbeidsgiver. Vi velger derfor fastleger som er ansatt i et aksjeselskap innen næring 86.211 «Allmenn legetjeneste» som kandidater til gruppen fastleger som jobber i eget aksjeselskap. Det gir 478 fastleger som var ansatt i 485 aksjeselskaper. Men dette sier ikke noe om hvem som eier aksjeselskapene.

7.3. Fastleger som er ansatt i eget eneid aksjeselskap

Ved å koble sammen de 509 fastlegene som var eneeiere i aksjeselskap innen næring 86.211 med de 478 fastlegene som jobbet i et aksjeselskap innen næring 86.211 får vi 362 fastleger som var ansatt i eget eneid aksjeselskap i 2020.

På samme måte som i tidligere kapitler ønsker vi å utelate noen grupper som ikke er representative. Vi utelater:

- 4 fastleger fordi de ikke hadde drift hele året
- 6 fastleger fordi de var fastlønnnet (av kommunen)
- 9 fastleger fordi de hadde deleliste
- 45 fastleger fordi de leverte næringsoppgave som enkeltpersonsforetak

Noen av fastlegene var med i flere av disse gruppene. Vi ender opp med 300 fastleger som var ansatt i eget heleid aksjeselskap og ikke utelates fordi de inngikk i en av gruppene fra lista over. Noen resultater i tabellene 7.12 – 7.3. I tabellene er det ikke tatt med fordeling etter alder. Årsaken er at denne populasjonen omfatter veldig få under 30 år og ingen som er 70 år eller eldre.

Tabell 7.1 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året, ikke fastlønnnet, ikke deleliste og som er ansatt i eget eneid aksjeselskap. Fordelt etter listelengde, antall bosatte i kommunen og kjønn.

	Antall fastleger	Brutto-inntekt	Mottatt aksjeutbytte	Lønns-inntekt	Pensjoner	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR	Basis-tilskudd
I alt	300	1 495 000	367 000	1 024 000	32 000	1 505 000	689 000
0 - 749 pasienter	11	1 018 000	52 000	900 000	55 000	819 000	363 000
750 - 999 pasienter	53	1 418 000	235 000	1 132 000	13 000	1 178 000	493 000
1 000 – 1 249 pasienter	97	1 348 000	296 000	966 000	42 000	1 362 000	627 000
1 250 – 1 499 pasienter	81	1 546 000	379 000	1 081 000	30 000	1 729 000	750 000
1 500 eller flere pasienter	58	1 829 000	650 000	966 000	29 000	1 861 000	951 000
Bosatte i kommunen							
Opptil 5 000 innbyggere	10	1 746 000	394 000	1 332 000	0	1 035 000	448 000
5 001 eller flere innbyggere	290	1 486 000	366 000	1 013 000	33 000	1 521 000	698 000
Kjønn							
Menn	213	1 608 000	457 000	1 041 000	38 000	1 570 000	703 000
Kvinner	87	1 217 000	147 000	982 000	17 000	1 345 000	657 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Sammenlignet med den tilsvarende ENK-populasjonen fra kapittel 3.3 som omfatter 3 339 fastleger hadde fastleger i eneid aksjeselskap 349 000 kroner lavere bruttoinntekt i 2020. Kvinneandelen er lavere med 29 prosent for fastleger i eneid aksjeselskap og 45 prosent for populasjonen i kapittel 3.3. Og gjennomsnittsalder er litt høyere her, med 52 mot 48 i kapittel 3.3.

Tabell 7.2 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året, ikke fastlønnnet, ikke deleliste og som er ansatt i eget eneid aksjeselskap. Gjennomsnitt fordelt etter kjønn.

	Antall fastleger	Kvinneandel	Gjennomsnittsalder	Antall pasienter på lista	Brutto-inntekt	Mottatt aksjeutbytte	Lønns-inntekt	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	300	29	52	1 272	1 495 000	367 000	1 024 000	1 505 000
Menn	213	0	53	1 295	1 608 000	457 000	1 041 000	1 570 000
Kvinner	87	100	49	1 215	1 217 000	147 000	982 000	1 345 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Sammenligner vi postene fra næringsoppgaven mellom de to populasjonene ser vi at driftsresultatet er lavere for fastleger i eneid aksjeselskap enn for populasjonen i kapittel 3.3, men driftsinntekter, driftskostnader og kontorkostnader er betydelig høyere.

Tabell 7.3 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året, ikke fastlønnnet, ikke deleliste og som er ansatt i eget eneid aksjeselskap, poster fra næringsoppgaven.

	Antall fastleger	Brutto-inntekt	DRIFTS-RESULTAT	DRIFTS-INNTEKTER	DRIFTS-KOSTNADER	KONTOR-KOSTNADER ¹
I alt	300	1 495 000	975 000	3 187 000	2 211 000	822 000
0 - 749 pasienter	11	1 018 000	261 000	1 464 000	1 202 000	485 000
750 - 999 pasienter	53	1 418 000	621 000	2 547 000	1 926 000	677 000
1 000 – 1 249 pasienter	97	1 348 000	782 000	2 774 000	1 993 000	763 000
1 250 – 1 499 pasienter	81	1 546 000	1 220 000	3 631 000	2 411 000	878 000
1 500 eller flere pasienter	58	1 829 000	1 418 000	4 168 000	2 750 000	1 038 000
Bosatte i kommunen						
Opptil 5 000 innbyggere	10	1 746 000	658 000	2 259 000	1 601 000	452 000
5 001 eller flere innbyggere	290	1 486 000	986 000	3 219 000	2 232 000	835 000
Kjønn						
Menn	213	1 608 000	1 076 000	3 324 000	2 247 000	831 000
Kvinner	87	1 217 000	728 000	2 851 000	2 123 000	800 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

¹Kontorkostnader omfatter summen av postene p6300, p6340, p6395, p6400, p6500, p6600, p6695, p6700 og p6995 fra RF-1167.

8. Fastleger og spesialisering

SSBs helse- og sosialpersonellstatistikk viser fordeling av personer med helse- og sosialutdanning fordelt etter en rekke kriterier. Ved å fordele fastlegene etter de samme kriteriene som er brukt i nevnte statistikk, finner vi at 3 108 fastleger eller 63 prosent hadde spesialisering i allmenntidmedisin.

Tabell 8.1 Fastleger per 31.12.2020 fordelt etter kjønn og spesialisering.

	Antall fastleger	Gjennom-snittsalder	Gjennom-snittlig listelengde	Brutto-inntekt	Nærings-inntekt	Lønns-inntekt	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
Alle	4 930	47	1 070	1 710 000	1 105 000	479 000	1 102 000
Fastlegen har ikke spesialisering	1 822	40	943	1 425 000	804 000	544 000	793 000
Fastlegen har spesialisering	3 108	51	1 144	1 877 000	1 282 000	440 000	1 284 000
Menn	2 673	49	1 130	1 882 000	1 189 000	510 000	1 239 000
Fastlegen har ikke spesialisering	860	42	1 001	1 630 000	942 000	564 000	948 000
Fastlegen har spesialisering	1 813	52	1 192	2 002 000	1 306 000	485 000	1 377 000
Kvinner	2 257	45	999	1 506 000	1 006 000	441 000	941 000
Fastlegen har ikke spesialisering	962	39	892	1 243 000	680 000	527 000	655 000
Fastlegen har spesialisering	1 295	50	1 078	1 701 000	1 248 000	377 000	1 153 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Fastleger med spesialisering var eldre, hadde høyere bruttoinntekt og det var en høyere andel med spesialisering blant mannlige fastleger (68 prosent) enn blant kvinnelige fastleger (57 prosent).

Det samme mønsteret ser vi når vi avgrenser populasjonen som beskrevet i kapittel 3.3.

Tabell 8.2 Fastleger 31.12.2020 med drift hele året som har levert næringsoppgave, ikke fastlønn, ikke deleliste og én fastlegeliste fordelt etter kjønn og spesialisering.

	Antall fastleger	Gjennom-snittsalder	Gjennom-snittlig listelengde	DRIFTS-INNTEKTER	DRIFTS-KOSTNADER	KONTOR-KOSTNADER
Alle	3 339	48	1 135	2 317 000	825 000	502 000
Fastlegen har ikke spesialisering	1 033	42	1 048	1 892 000	750 000	458 000
Fastlegen har spesialisering	2 306	51	1 174	2 508 000	859 000	522 000
Menn	1 832	49	1 183	2 490 000	861 000	506 000
Fastlegen har ikke spesialisering	526	44	1 093	2 113 000	797 000	471 000
Fastlegen har spesialisering	1 306	52	1 220	2 642 000	887 000	520 000
Kvinner	1 507	46	1 076	2 108 000	782 000	498 000
Fastlegen har ikke spesialisering	507	40	1 000	1 663 000	700 000	445 000
Fastlegen har spesialisering	1 000	49	1 115	2 333 000	823 000	525 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

9. Vurdering av resultatene

Videre er det tatt med noen momenter som kan være greit å tenke på når man vurderer resultatene.

9.1. Ulik kostnadsstruktur

Fastlegene kan organisere seg på ulike måter. Mens de fleste fastleger driver gruppepraksis, og jobber på legekantor med flere andre fastleger, driver andre fastleger solopraksis. Måten de driver på vil ha betydning for fastlegens kostnadsstruktur.

Fastleger som driver legekantor sammen kan betale en «leie» til legekantoret som til sammen skal dekke alle legekantorets kostnader. Leien kan bruttoføres, og hele legens kostnad fremkommer som «kontorkostnader» i næringsoppgaven. Andre legekantor kan nettoføre kostnadene, for eksempel at legenes basistilskudd går rett til legesenteret, og at et eventuelt overskudd eller underskudd deles av legene ved kantoret. Brutto- eller nettoføring påvirker ikke legens resultat, men totale driftsinntekter og driftskostnader påvirkes.

Når fastleger driver solopraksis kan man anta at kostnadene knyttet til legekantoret direkte i legens næringsoppgave. Lønn til renholdspersonale føres som «lønnskostnader», oppussing som «reparasjon og vedlikehold», og strøm som «kontorkostnader».

9.2. Skjevheter

Det er ulike viktige opplysninger vi ikke har informasjon om. Blant annet hvor mye av de ulike kostnadskomponentene i legekantoret som tilfaller den enkelte fastlege. Vi vet for eksempel ikke hvor mye av legekantorets utgifter som er lønn til legesekretær eller hvor mye av denne lønnen som dekkes av den enkelte fastlege. Vi vet heller ikke noe om hvor mye den enkelte fastlege arbeider. Sannsynligvis er det en sammenheng mellom arbeidsmengde og inntekt/omsetning/kostnader. Det er mange måter å organisere virksomheten på og det er mange måter å føre regnskapene på. Det kan være ulike kombinasjoner av organisasjonsformer, netto- /bruttoføring av regnskapsposter eller at aktivitet som ikke er en del av fastlegeaktiviteten tas med.

De ulike populasjonene som er resultatet av avgrensningene representerer ikke andre enn seg selv. Vi vet ikke stort om hvordan fordelingen er med tanke på viktige manglende opplysninger som er nevnt ovenfor. Vi kan ikke si noe om driftsinntekter og driftskostnader til fastleger som ikke har levert næringsoppgave. Det er opplagt at disse legene også har en eller annen form for regnskap. Dette regnskapet finnes kanskje i ektefellens skattemelding.

10. Videre arbeid

I dette notatet har vi laget statistikk som til en viss grad belyser inntekts- og kostnadsforhold for fastlegene. Det er mulig å lage mer statistikk på området, men ressursrammen og til dels manglende data satte en grense for det. Videre arbeid og nye prosjekter kan finne ut mer om disse områdene. Noen eksempler på dette er listet opp nedenfor.

Korona

Når registrene er oppdatert med tall for 2020, 2021 og eventuelt nyere årganger, er det mulig å skreddersy statistikk som kan si noe om betydningen av epidemien.

Kontorkostnader

I 2020 var det 45 (av 3 066) fastleger som ikke hadde kontorkostnader i ENK-næringsoppgaven. Det kan skyldes nettoføringer av kontorkostnader. Det er mulig å foreta videre undersøkelser for å få oversikt over netto-/bruttoføringer i næringsoppgaven.

Fastlegers bruk av enkelte takster

KUHR omfatter detaljerte opplysninger om bruken av de enkelte takstene. Det kan lages statistikk som viser omfang av bruken av de ulike takstene. Hvilke takster brukes mye/lite? Omfang av takster knyttet til digitale plattformer? Hvem utførte hjemmebesøk? Hva er omfanget av utredninger? Og fordeling av dette etter alder, kjønn, geografi, spesialisering, landbakgrunn osv.

Refusjonskrav knyttet til legevaktsarbeid

SSB har tall tilbake til 2016 for refusjonskrav knyttet til legevaktsarbeid. Det kan lages statistikk som kan si noe om kjennetegn (alder, kjønn, sentralitet, annet) for fastleger på legevakt og omfang av vakter.

Følge samme populasjon over tid «med alle år»

Det kan gi nyttig informasjon å følge samme populasjon over tid. For eksempel hvordan går det med nyetablerte fastleger 5 år etterpå?

Hvor kommer lønnen fra – lønnssummer

I kapitlet «Hvor kommer lønnen fra» har vi kun målt omfanget i antall årsverk. Det finnes også opplysninger om samlet utbetalt lønn i løpet av året fra hver enkelt arbeidsgiver. Dette kan gi bedre oversikt over betydningen av de ulike arbeidsforholdene fastleger har.

Finne ut mer om 8.2-avtaler og andre avtaler mellom fastlegen og avtalekommunen

8.2-avtaler er avtaler der fastlegen er selvstendig næringsdrivende, men der fastlegen har inngått avtale om at kommunen tar ansvar for hele eller deler av kontordriften inkludert ansettelse av medhjelpere. Slike avtaler og andre avtaler mellom fastlegen og avtalekommunen finnes ikke i noe tilgjengelig register, og for å skaffe innsikt i avtalenes innhold må det tas i bruk andre metoder. Innsikt kan bygges av SSB ved å gjennomføre dybdeintervjuer i utvalgte kommuner samt ved å ta i bruk KOSTRAs infrastruktur for å sende ut spørreskjema til alle landets kommuner (som bl.a. er basert på kommunenes besvarelse i dybdeintervju). Informasjonen fra skjemaundersøkelsen ute i kommunene kan deretter kobles sammen med informasjon fra relevante register, for å belyse omfang og fordeling av slike avtaler.

Referanser

- Claus, Gunnar og Hove, Ingrid Hatlebakk (2020). Fastlegers inntekter og kostnader i 2018. Notater 2020/14. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/fastlegers-inntekter-og-kostnader-i-2018
- Claus, Gunnar og Hove, Ingrid Hatlebakk (2019). Fastlegers inntekter og kostnader. Notater 2019/18. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/fastlegers-inntekter-og-kostnader
- Hatlebakk, Ingrid Myrset, m.fl. (2016). Om etablering av et datamateriale med inntekter og kostnader for privatpraktiserende leger med offentlig avtale. *Notater 2016/34*. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/om-etablering-av-et-datamateriale-med-inntekter-og-kostnader-for-privatpraktiserende-leger-med-offentlig-avtale>

Vedlegg A: Spesifisering av uoppgitt næring

Tabell A.1 «Hvor kommer lønnen fra», spesifisering av uoppgitt næring 2020 fra tabell 6.4.

	Antall ¹ jobber i alt	Antall avtalte årsverk
I alt	370	226,9
86.104 Institusjoner i psykisk helsevern for voksne	38	35
86.103 Andre somatiske spesialinstitusjoner	33	11,8
86.223 Poliklinikker i psykisk helsevern for voksne	29	27,2
86.107 Rehabiliterings- og opptreningsinstitusjoner	27	17,2
86.224 Poliklinikker i psykisk helsevern for barn og unge	25	22,2
86.909 Andre helsetjenester	19	15,3
94.120 Yrkessammenslutninger	17	5,6
86.902 Fysioterapitjeneste	13	3,9
86.221 Spesialisert legetjeneste, unntatt psykiatrisk legetjeneste	12	9,7
94.991 Aktiviteter i andre interesseorganisasjoner ikke nevnt annet sted	12	9,4
72.200 Forskning og utviklingsarbeid innen samfunnsvitenskap og humanistiske fag	10	2,8
86.106 Rusmiddelinstusjoner	10	9,1
88.101 Hjemmehjelp	7	1,3
93.130 Treningssentre	7	0,3
86.225 Rusmiddelpoliklinikker	6	4,8
01.620 Tjenester tilknyttet husdyrhold	3	0,7
46.460 Engroshandel med sykepleie- og apotekvarer	5	0,8
62.010 Programmeringstjenester	4	2,1
65.110 Livsforsikring	2 - 5 jobber	:
68.100 Kjøp og salg av egen fast eiendom	2 - 5 jobber	:
68.209 Utleie av egen eller leid fast eiendom ellers	2 - 5 jobber	:
71.200 Teknisk prøving og analyse	2 - 5 jobber	:
72.190 Annen forskning og annet utviklingsarbeid innen naturvitenskap og teknikk	2 - 5 jobber	:
78.200 Utleie av arbeidskraft	2 - 5 jobber	:
86.105 Institusjoner i psykisk helsevern for barn og unge	2 - 5 jobber	:
86.901 Hjemmesykepleie	2 - 5 jobber	:
86.906 Medisinske laboratorietjenester	2 - 5 jobber	:
87.101 Somatiske spesialsykehjem	2 - 5 jobber	:
87.201 Psykiatriske sykehjem	2 - 5 jobber	:
87.202 Omsorgsinstitusjoner for rusmiddelmissbrukere	2 - 5 jobber	:
87.301 Aldershjem	2 - 5 jobber	:
87.302 Bofellesskap for eldre og funksjonshemmede med fast tilknyttet personell hele døgnet	2 - 5 jobber	:
87.901 Institusjoner innen barne- og ungdomsvern	2 - 5 jobber	:
88.991 Barneverntjenester	2 - 5 jobber	:
88.997 Sosialtjenester for rusmiddelmissbrukere uten botilbud	2 - 5 jobber	:
88.998 Kommunale sosialkontortjenester	2 - 5 jobber	:
93.120 Idrettslag og -klubber	2 - 5 jobber	:
Uoppgitt	2 - 5 jobber	:

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og SSBs sysselsettingsstatistikk.

¹Næringer med kun en jobb/sysselsatt er ikke med i tabellen.

Vedlegg B: Tabeller

Tabell B.1 Fastleger per 31.12.2020, gjennomsnittsverdier fra skattemeldingen fordelt etter ulike kriterier, del 1.

	Antall fastleger	Bruttoinntekt	Næringsinntekt	Lønnsinntekt	Pensjoner	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	4 930	1 710 000	1 105 000	479 000	23 000	1 102 000
1 lege på legekantoret	195	1 724 000	858 000	580 000	82 000	1 330 000
2 leger på legekantoret	508	1 669 000	980 000	560 000	27 000	1 100 000
3 leger på legekantoret	827	1 715 000	1 128 000	467 000	23 000	1 142 000
4 leger på legekantoret	1 042	1 724 000	1 178 000	436 000	21 000	1 143 000
5 leger på legekantoret	831	1 668 000	1 164 000	402 000	18 000	1 081 000
6 leger på legekantoret	687	1 763 000	1 173 000	463 000	19 000	1 106 000
7-9 leger på legekantoret	571	1 684 000	1 019 000	558 000	16 000	990 000
10 eller flere leger på legekantoret	269	1 759 000	999 000	557 000	22 000	957 000
Listelengde						
0 - 499 pasienter	277	1 375 000	305 000	1 010 000	25 000	369 000
500 - 749 pasienter	613	1 427 000	525 000	845 000	17 000	632 000
750 - 999 pasienter	1 248	1 540 000	948 000	520 000	18 000	935 000
1 000 - 1 099 pasienter	574	1 604 000	1 157 000	350 000	24 000	1 102 000
1 100 - 1 199 pasienter	619	1 719 000	1 278 000	321 000	21 000	1 203 000
1 200 - 1 299 pasienter	492	1 925 000	1 419 000	299 000	27 000	1 333 000
1 300 - 1 399 pasienter	384	1 958 000	1 483 000	306 000	24 000	1 392 000
1 400 - 1 499 pasienter	294	2 014 000	1 515 000	319 000	21 000	1 517 000
1 500 - 1 999 pasienter	379	2 209 000	1 595 000	347 000	44 000	1 724 000
2 000 - 2 599 pasienter	50	2 799 000	1 737 000	453 000	43 000	2 223 000
Antall vikardager						
Ingen vikar på lista	3 099	1 793 000	1 227 000	431 000	24 000	1 249 000
1 - 9 vikardager	94	1 895 000	1 173 000	652 000	8 000	1 164 000
10 - 29 vikardager	143	1 842 000	989 000	789 000	8 000	983 000
30 - 59 vikardager	161	1 669 000	874 000	686 000	16 000	989 000
60 - 182 vikardager	518	1 517 000	900 000	515 000	20 000	864 000
183 - 273 vikardager	259	1 451 000	831 000	529 000	22 000	766 000
274 - 364 vikardager	239	1 530 000	809 000	580 000	31 000	654 000
365 - 366 vikardager	259	1 496 000	914 000	446 000	42 000	795 000
367 vikardager eller mer	158	1 582 000	903 000	504 000	21 000	931 000
Antall bosatte i kommunen						
Opptil 5 000 innbyggere	479	1 732 000	595 000	1 078 000	13 000	714 000
5 001 - 65 000 innbyggere	2 643	1 670 000	1 052 000	502 000	25 000	1 095 000
Mer enn 65 000 innbyggere	1 808	1 763 000	1 318 000	286 000	24 000	1 216 000
Deleliste						
Ikke deleliste 31.12.2020	4 860	1 711 000	1 106 000	482 000	21 000	1 103 000
deleliste 31.12.2020	70	1 616 000	1 034 000	213 000	186 000	1 049 000
Fastlønnen i følge fastlegeregisteret						
Fastlønnen	721	1 425 000	179 000	1 207 000	7 000	538 000
Ikke fastlønnen	4 209	1 759 000	1 264 000	354 000	26 000	1 199 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Tabell B.2 Fastleger per 31.12.2020, gjennomsnittsverdier fra skattemeldingen fordelt etter ulike kriterier, del 2.

	Antall fastleger	Bruttoinntekt	Næringsinntekt	Lønnsinntekt	Pensjoner	Utbetalte refusjoner registrert i KUHR
I alt	4 930	1 710 000	1 105 000	479 000	23 000	1 102 000
Har vikar 31.12.2020						
Fastlegen har ikke vikar 31.12.2020	3 942	1 761 000	1 170 000	465 000	22 000	1 187 000
Fastlegen har vikar 31.12.2020	988	1 509 000	847 000	532 000	29 000	766 000
Har vikar i løpet av året						
Fastlegen har ikke vikar i løpet av året	3 099	1 793 000	1 227 000	431 000	24 000	1 249 000
Fastlegen har vikar i løpet av året	1 831	1 570 000	899 000	558 000	23 000	854 000
Antall vikardager						
Ingen vikar på lista	3 099	1 793 000	1 227 000	431 000	24 000	1 249 000
1 - 9 vikardager	94	1 895 000	1 173 000	652 000	8 000	1 164 000
10 - 29 vikardager	143	1 842 000	989 000	789 000	8 000	983 000
30 - 59 vikardager	161	1 669 000	874 000	686 000	16 000	989 000
60 - 182 vikardager	518	1 517 000	900 000	515 000	20 000	864 000
183 - 273 vikardager	259	1 451 000	831 000	529 000	22 000	766 000
274 - 364 vikardager	239	1 530 000	809 000	580 000	31 000	654 000
365 - 366 vikardager	259	1 496 000	914 000	446 000	42 000	795 000
367 vikardager eller mer	158	1 582 000	903 000	504 000	21 000	931 000
Antall lister						
Fastlegen har en liste	4 909	1 710 000	1 106 000	478 000	23 000	1 102 000
Fastlegen har to lister	21	1 661 000	1 041 000	558 000	#VERDI!	1 138 000
Aktiv hele året						
Aktiv deler av året	382	1 285 000	683 000	575 000	2 000	702 000
Aktiv hele året	4 548	1 746 000	1 141 000	470 000	25 000	1 136 000
Næringsoppgave						
Har næringsoppgave	4 075	1 788 000	1 320 000	373 000	21 000	1 113 000
Har ikke næringsoppgave	855	1 337 000	80 000	980 000	36 000	1 051 000
Alder						
29 år og yngre	90	1 243 000	564 000	664 000	#VERDI!	628 000
30 - 55 år	3 514	1 657 000	1 073 000	511 000	1 000	1 043 000
55 - 66 år	1 083	1 846 000	1 227 000	412 000	32 000	1 300 000
67 - 69 år	193	2 008 000	1 263 000	248 000	257 000	1 248 000
70 år og eldre	50	2 154 000	1 136 000	189 000	518 000	1 298 000
Kjønn						
Menn	2 673	1 882 000	1 189 000	510 000	37 000	1 239 000
Kvinner	2 257	1 506 000	1 006 000	441 000	8 000	941 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Tabell B.3 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året, som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønn, ikke deleliste og én fastlegeliste, driftsinntekt over 600 000 kr og sum refusjoner fra HELFO over 250 000 kr, gjennomsnittsverdier fordelt ulike kriterier. Del 1.

	I alt	Opptil 5 000 inn- byggere	5 001 eller flere innbyggere	29 år og yngre	30 - 55 år	55 - 66 år	67 - 69 år	70 år og eldre
Antall fastleger	3 066	149	2 917	19	2 180	716	118	33
Prosentandel kvinner	44,3	43,6	44,4	47,4	48,8	37,3	14,4	6,1
Gjennomsnittsalder	48,3	47,7	48,4	28,7	42,9	61,1	67,7	71
Gjennomsnittlig antall pasienter på lista 31.12.2020.	1 143	812	1 160	969	1 115	1 220	1 193	1 200
Utbetalte refusjoner registrert i KUHR	1 262 000	1 041 000	1 273 000	982 000	1 233 000	1 344 000	1 334 000	1 319 000
Egenandel betalt av pasient	195 000	85 000	201 000	56 000	138 000	334 000	374 000	399 000
Pasientens egenbetaling som ikke teller med til opptjening av frikort	28 000	15 000	28 000	31 000	28 000	28 000	25 000	15 000
Basistilskudd+pasientens egenandeler+refusjoner fra HELFO	2 105 000	1 593 000	2 132 000	1 596 000	2 004 000	2 368 000	2 386 000	2 393 000
Faktisk basistilskudd hentet fra fastlegeregisteret	621 000	451 000	629 000	526 000	605 000	663 000	653 000	659 000
Bruttoinntekt	1 898 000	2 050 000	1 890 000	1 683 000	1 849 000	1 978 000	2 216 000	2 415 000
Lønnsinntekt	225 000	558 000	208 000	315 000	254 000	160 000	121 000	50 000
Næringsinntekt	1 573 000	1 443 000	1 579 000	1 336 000	1 537 000	1 671 000	1 669 000	1 577 000
Pensjoner	21 000	21 000	21 000	0	1 000	23 000	254 000	517 000
Sum skattepliktig utbytte+aksjefond	19 000	1 000	20 000	1 000	14 000	29 000	61 000	4 000
DRIFTSRESULTAT	1 608 000	1 519 000	1 613 000	1 266 000	1 564 000	1 729 000	1 729 000	1 690 000
DRIFTSINNTEKTER	2 472 000	1 957 000	2 498 000	2 050 000	2 398 000	2 668 000	2 660 000	2 652 000
Salgsinntekter	926 000	951 000	925 000	872 000	890 000	1 017 000	1 054 000	950 000
Offentlig tilskudd/refusjoner	1 466 000	925 000	1 494 000	1 129 000	1 440 000	1 539 000	1 553 000	1 542 000
Leieinntekter	13 000	5 000	14 000	19 000	13 000	15 000	11 000	15 000
DRIFTSKOSTNADER	864 000	438 000	885 000	783 000	834 000	939 000	931 000	962 000
Varekostnad	21 000	11 000	21 000	3 000	17 000	30 000	25 000	34 000
Lønnskostnader	41 000	26 000	42 000	50 000	25 000	76 000	107 000	83 000
Kontorkostnader	526 000	267 000	539 000	363 000	538 000	506 000	464 000	450 000
Leie maskiner, inventar og transportmidler	35 000	4 000	37 000	8 000	30 000	53 000	25 000	23 000
Av- og nedskrivninger	37 000	20 000	38 000	80 000	45 000	18 000	18 000	16 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.

Tabell B.4 Fastleger per 31.12.2020 med drift hele året, som har levert ENK-næringsoppgave, ikke fastlønnet, ikke deleliste og én fastlegeliste, driftsinntekt over 600 000 kr og sum refusjoner fra HELFO over 250 000 kr, gjennomsnittsverdier fordelt ulike kriterier. Del 2.

	I alt	Menn	Kvinner	Fastlegen har ikke vikar 31.12	Fastlegen har vikar 31.12	Ikke ektefelle- deling	Ektefelle- deling
Antall fastleger	3 066	1 707	1 359	2 549	517	2 393	673
Prosentandel kvinner	44,3	-	100	43,6	48	51,4	19,3
Gjennomsnittsalder	48,3	49,6	46,8	48,6	46,9	47,9	49,9
Gjennomsnittlig antall pasienter på lista 31.12.2020	1 143	1 187	1 087	1 137	1 172	1 131	1 183
Utbetalte refusjoner registrert i KUHR	1 262 000	1 353 000	1 148 000	1 305 000	1 048 000	1 220 000	1 412 000
Egenandel betalt av pasient	195 000	211 000	175 000	197 000	184 000	192 000	207 000
Pasientens egenbetaling som ikke teller med til opptjening av frikort	28 000	28 000	28 000	29 000	22 000	27 000	30 000
Basistilskudd+pasientens egenandeler+refusjoner fra HELFO	2 105 000	2 235 000	1 942 000	2 149 000	1 891 000	2 053 000	2 290 000
Faktisk basistilskudd hentet fra fastlegeregisteret	621 000	643 000	592 000	617 000	636 000	615 000	641 000
Bruttoinntekt	1 898 000	2 057 000	1 698 000	1 929 000	1 748 000	1 892 000	1 921 000
Lønnsinntekt	225 000	250 000	194 000	218 000	263 000	220 000	246 000
Næringsinntekt	1 573 000	1 663 000	1 459 000	1 611 000	1 381 000	1 574 000	1 566 000
Pensjoner	21 000	35 000	4 000	20 000	27 000	18 000	32 000
Sum skattepliktig utbytte+aksjefond	19 000	25 000	11 000	17 000	29 000	20 000	18 000
DRIFTSRESULTAT	1 608 000	1 735 000	1 448 000	1 655 000	1 376 000	1 548 000	1 821 000
DRIFTSINNTEKTER	2 472 000	2 637 000	2 264 000	2 519 000	2 237 000	2 403 000	2 716 000
Salgsinntekter	926 000	1 031 000	794 000	940 000	861 000	902 000	1 014 000
Offentlig tilskudd/refusjoner	1 466 000	1 526 000	1 391 000	1 504 000	1 279 000	1 420 000	1 632 000
Leieinntekter	13 000	13 000	14 000	9 000	32 000	14 000	9 000
DRIFTSKOSTNADER	864 000	902 000	815 000	864 000	861 000	855 000	895 000
Varekostnad	21 000	24 000	17 000	21 000	18 000	21 000	19 000
Lønnskostnader	41 000	52 000	26 000	43 000	30 000	38 000	50 000
Kontorkostnader	526 000	532 000	518 000	522 000	542 000	522 000	537 000
Leie maskiner, inventar og transportmidler	35 000	38 000	31 000	35 000	35 000	37 000	28 000
Av- og nedskrivninger	37 000	40 000	34 000	37 000	41 000	37 000	40 000

Kilde: Helsedirektoratets fastlegeregister og ulike statistikker i SSB.